Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

№ 232 (8. 174) ◆ 1992 йил 25 ноябрь, чоршанба ◆ Нархи 3 сўм.

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ ЭРОН ИСЛОМ РЕСПУБЛИКАСИГА РАСМИЙ ТАШРИФИ

24 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси давлат делегацияси расмий ташриф билан Эрон Ислом Республикасига жўнаб кетди. Ташриф мобайнида Ўзбекистон билан Эрон давлатлари ўртасидаги ўзаро дўстлик, ҳамкорлик ҳамда иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантиришга оид ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда.

Делегацияни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Республика Бош вазири А. Муталов, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат котиби Р. Ражабов, Тошкент шаҳар Ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

* * *

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси давлат делегацияси расмий ташриф билан Эрон Ислом Республикасига келди. Теҳрон аэропортидаги тантанали кутиб олиш маросимида Эрон Президенти Али Акбар Хошимий Рафсонжоний қатнашди.

ЭЗГУ НИЯТ ЙЎЛИДА

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЭРОН ИСЛОМ ЖУМҲУРИЯТИ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИНИНГ МОСКВАДАГИ ВАКОЛАТХОНАСИ БОШЛИГИ ЖАМШИД ШАФИЯНИНГ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБИ

1. Бўлғуси ташрифингиз мақсад ва вазифалари нималардан иборат?

— Эрон Ислом Жумҳурияти ахборот агентлиги лутфи ила Эрон халқининг турли табақаларига мурожаат қилар эканман, аввало, уларнинг ҳар бирларига самимий дил сўзларини баён қилишдан олдин, уларга янги зафарлар, бахт-саодат, омад, тинчлик ва осудалик тилашимни изҳор этмоқчиман.

Сизнинг саволингизга жавоб қила туриб, шуни таъкидламоқчиманки, Ўзбекистон жамоатчилиги бизнинг Эронга қиладиган ташрифимизга катта аҳамият бермоқда. Боиси, халқимиз Эрон халқига азалдан катта ҳурмат ва садоқат, дўстлик каби улуғ туйғулар нуқтаи назаридан қараб келган. Чунки Эрон — қадимий маданият ўчоғи, дунёга машҳур шоиру носир, олиму фозил кишиларни етказиб берган мамлакатлардан биридир. Бундай улуғ зотларнинг ақл-тафаккури мевалари ҳанузгача муосир давримиз равнақига улуш бўлиб келаётганига шубҳа йўқ. Мен ушбу фурсатни ғанимат билиб, бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиманки, сизу биз ва бизларнинг аждодларимиз азалдан асрлар оша қўлни-қўлга бериб, икки халқ бахт-саодати, фаровонлиги учун саъйи ҳаракат қилиб келган.

Биз бир улуғ тарихий босқичга қадам қўймоқдамизки, шу боис бизнинг ушбу ташрифимиз Ўзбекистон ўз мустақиллигини қўлга олгандан кейинги ўзбек-эрон икки томонлама муносабатлари тарихида дастлабки одим бўлибгина қолмай, балки икки мамлакат солномасида янги саҳифа очиши кутилмоқда. Ишонч билан айтиш лозимки, бу сафар жараёнида олиб бориладиган музокаралар ҳар икки давлат учун беқиёс самарали бўлади. Биз таклиф этган шартнома ва битимлар мажмуаси ўзбек-эрон ҳамкорлиги ривожи учун мустаҳкам пойдевор ва муҳим механизм ролини ўйнайди. Булар орасида савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги; алоқа ва телекоммуникация соҳасидаги ҳамкорлик; фан ва маданият, сайёҳлик ва сармояларни рағбатлантириш ва ҳимоя қилишга оид шартнома ва битимларни алоҳида таъкидламоқчиман. Айниқса, икки давлат ўртасидаги муносабатлар тўғрисидаги шартномани имзолаш мамлакатларимиз орасидаги алоқаларни янги-янги босқичларга олиб чиқиши барчамизни шод этади. «Яхши ният — ярим давлат», дейди халқимиз. Бизнинг Эронга ташрифдан кўзлаган мақсадларимиз шулардан иборат.

2. Икки мамлакатнинг бўлғуси муносабатларини қандай тасаввур қиласиз?

— Назаримда, иккинчи саволингизга биринчи савол юзасидан айтилган жавоб асос бўла олади. Аммо, шунга қарамай, қуйидагиларни айтишни лозим деб биламан. Аввалам бор, ўзаро алоқалар тенг ҳуқуқли ва адолатли, манфаатли ва ҳамкорлик руҳида бўлишини кўраман. Биз Эронни нафақат Ўрта Шарқ, балки Осиёдаги йирик давлатлардан бири деб биламиз. Сизнинг мамлакатингиз халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақа иқтисодиётида тутган ўрни билан алоҳида кўзга ташланади. Эрон Ислом Жумҳуриятининг бозор иқтисодиёти механизмини фаоллаштиришдаги тажрибаси ҳам ўзига хосдир. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ва Эрон Ислом Жумҳуриятининг иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти доирасида ва икки томонлама муносабатлар доирасидаги ўзаро самарали савдо-

[illegible] лигига ишора қилмоқчиман. Чунки Ўзбекистонда ҳам, Эронда ҳам қўшни мамлакатлар — Афғонистон ва Тожикистондаги мавжуд аҳвол кишиларимизни ташвишлантираётгани барчамизга аён. Бу мамлакатларда ҳанузгача бегуноҳ биродарларимиз қони тўкилмоқда, қариялар, аёллар ва болалар бошида очлик кўланка солиб турибди, завод ва фабрикалар ишламаяпти, йўллар беркитиб қўйилган. Бизнинг мақсадимиз иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти доирасида минтақадаги барча давлатларнинг иқтисодий фаоллигини ошириш ва бунинг учун қўшни мамлакатларда барқарорликни таъминлаш йўлида биргаликда ҳаракат қилиш лозимлигини тақозо этади. Табиийки, биз Афғонистон ва Тожикистондаги воқеаларга нисбатан мустақил давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик, халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқларини ҳурмат қилиш асосларига тўла риоя қилган ҳолда иш юритамиз. Умид қиламизки, минтақадаги давлатлар ҳам шу маслакда ҳаракат қиладилар. Лекин шу билан биргаликда мазкур мамлакатларда бегуноҳ кишилар қони тўкилишига ва очлик эшик қоқиб турганига лоқайд тура олмаймиз. Ўзбекистон биринчилар қатори биродар тожик халқига ўзининг инсоний ёрдамини кўрсатишга киришди. Аммо эндигина мустақиллик йўлига тушиб олган Ўзбекистон олдида ҳам кўплаб иқтисодий қийинчиликлар мавжуд. Шу боис, биз жаҳон ҳамжамияти, хусусан, минтақа давлатларини бу ишда ҳамкорликка даъват қиламиз. Ушбу мамлакатлар халқлари танлаган йўлни ҳурматлаш, уларнинг ички ишларига аралашмаслик принципларига риоя қилган ҳолдагина мазкур давлатларда осойишталик ва барқарорликни ўрнатиш мумкин бўлади. Мен ушбу муштарак фаолиятимизда минтақамиз давлатлари гуллаб-яшнаши ва сулҳу эминликни таъминлаш кафолатини аниқ ва равшан кўриб турибман. Шу билан биргаликда Эрон халқининг Афғонистондаги ҳарбий зиддият йилларида ўйнаган ролини юқори баҳолаб, миллионлаб афғон фуқароларига иш ва бошпана берганингизни таъкидламоқчиман. Эндиликда Афғонистондаги ҳаёт аста-секинлик билан ўз маромига тушмоқда. Бироқ у ерда катта миқдорда қурол-аслаҳа, ўқдорилар мавжуд. Бугунги кунда Афғонистон минтақадаги энг ҳарбийлашган мамлакатлардан бирига айланган. Бу эса ўз навбатида қўшни мамлакатларни ташвишга солиши муқаррар. Чунки контрабанда ва ғайриқонуний равишда чегарадан қурол олиб ўтиш, хусусан, тожикистон тарафга, бемисол суръат билан ўсиб бормоқда. Афғонистон сўнгги йилларда наркотик моддалар ишлаб чиқарувчи ва экспорт қилувчи мамлакатлардан бирига айланган. Бундай далиллар фақатгина бизни эмас, балки Эронни ҳам ташвишлантиради. Ўйлайманки, давлатларимизнинг бу соҳадаги саъйи ҳаракатларини умумлаштирсак, юқорида айтиб ўтилган фалокатнинг олдини олишда сезиларли натижаларга эришамиз.

3. Эроннинг Ўрта Осиё республикаларига суқилиб кираётгани ҳақидаги миш-мишлар тўғрисида қандай фикрдасиз?

— Маълумингизким, Ўрта Осиё минтақасида собиқ «Совет республикалари» ўрнида бир неча мустақил, суверен давлатлар мавжуд. Уларнинг барчаси халқаро [illegible] муносабатлар ўрнатар экан, БМТга аъзо барча мамлакатлар каби халқаро ҳуқуқ ва меъёрлар, 1961 йилги дипломатия муносабатлари ва консуллик алоқалари тўғрисидаги Вена конвенцияси қоидаларидан келиб чиқиб, давлатларнинг бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик, ҳар бирининг танлаган йўлини ҳурмат қилиш, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосларига таянган ҳолда иш кўрамиз. Биз ўз тарафимиздан шеригимиз олдида зиммамизга олган мажбуриятларимизни астойдил бажарганмиз ва бундан кейин ҳам шу йўлда давом қиламиз. Шунинг учун ҳам биз билан муносабатда бўлган давлатлар ҳам ўз зиммаларига олган вазифаларини бажаришларига чин дилдан ишонамиз.

Модомики, Жамшид Шафий жаноблари, юқоридаги тарзда савол беришга жазм этган экансиз, ўзингизда бу хусусда муайян, бизга номаълум асослар бордир. Бизларнинг қатъий фикримиз шуки, муносабатларимизда бир-биримизни англаб етишга интилишимиз, ўзаро бурчдорлигимиз, ўзаро ҳурмат ва эҳтиром бадкорларнинг оғзини юмади, деб ўйлайман.

4. Ўзбекистон мустақилликка эришган вақтдан буён ва сизнинг раҳбарлигингизда қандай ўзгаришлар амалга ошди?

— Мустақиллик жиҳатидан Ўзбекистон Республикаси ҳали ёш бўлишига қарамай, ҳозирги кунда уни суверен давлат сифатида 120 дан зиёд халқаро ҳамжамият аъзолари тан олди. Улардан 58 таси билан элчихоналар даражасида дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати 30 дан зиёд хорижий давлатга ўз дипломатия ваколатхоналарини очиш учун розилик берган. Дунёнинг йирик давлатларидан АҚШ, Франция, Олмония, Италия, Буюк Британия, Швейцария, Туркия, Эрон, Покистон, Афғонистон, Ҳиндистон, Хитой, Россия Федерацияси ва бошқа давлатларнинг элчихоналари Тошкент шаҳрида фаолият олиб бормоқда. Бу рақам кундан-кунга ортиб бормоқда.

Ўзбекистон Республикаси — Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Оврупо хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши, Халқаро валюта фонди, Халқаро таъмир ва тараққиёт банки, Оврупо таъмир ва тараққиёт банки, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти, Халқаро меҳнат ташкилоти, Қўшилмаслик ҳаракати ташкилоти ва бошқа бир талай нуфузли халқаро ташкилотларнинг аъзосидир.

Ўзбекистоннинг тарихан қисқа вақт ичида халқаро майдонда сезиларли даражада кўзга ташланишида унинг демократик жамият қуриш, бозор иқтисодиётига қадам-бақадам ўтиш, айниқса, мамлакатдаги барқарорликни таъминлаш йўлидаги интилишлари асосий омиллардан бири бўлиб келмоқда. Бу масаланинг сиёсий томони бўлса, иқтисодий соҳада Ўзбекистон ташқи иқтисодий фаолиятни жонлантириш мақсадида республикада ташкилий-ҳуқуқий асосларни яратиш учун ҳаракат қилиб, бу борада анчагина муваффақиятларни қўлга киритди. Ҳозирги кунда республикада 600 га яқин қўшма корхона рўйхатдан ўтказилди. Уларнинг қарийб ярми ҳозирдаёқ самарали ишламоқда. Қўшма корхоналар ташкил этишда Туркия, Хитой, Австрия, АҚШ, [illegible] Президентининг 1992 йил 24 июлдаги «Ўзбекистон Республикасида ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, чет эл сармояларини жалб этиш ва ҳимоя қилиш бўйича тадбирлар тўғрисида»ги Фармони чет эл сармоядорлари ва уларнинг шерикларига республикада мусобақа асосида ҳиссадорлик мақсади билан ишлаб чиқариш корхоналари, бинолари, ускуналар, яшаш жойлари ва ерни ижарага олиш ҳуқуқини берди. Буларни тартибга солиш учун Ўзбекистонда ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, ташқи иқтисодий фаолият бўйича миллий банк ва бошқа шу каби тизимлар барпо қилинди.

Туркия, Кўрия Республикаси, Индонезия, Малайзия, Покистон, Финляндия билан ўзаро сармояларни рағбатлантириш ва муҳофаза қилиш бўйича битимлар имзоланди, Австрия ва АҚШ билан шундай битимлар имзоланиб, муҳрланди.

Бундай жиддий ишларнинг самараси ўлароқ, Кўрия Республикасининг «ДЭУ», «Сам-Сунг», «Лаки-Голд Стар», Олмониянинг «Мерседес-Бенц», Американинг «Нью-Монт майнинг» фирмалари Ўзбекистонда дадил қадамлар билан фаолият кўрсатмоқда.

Эрон Ислом Республикаси билан ҳам бу борада эндигина иш бошланиб келмоқда. Бу, айниқса, Эронга халқаро юкларни ташишда бирмунча кўзга ташланмоқда. Эроннинг «Парс Групп», «Сепанд Групп» фирмалари Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ҳузурида рўйхатдан ўтиш арафасида турибди. Табиийки, Эрон тожирларининг имкониятлари катта. Бизнинг ушбу ташрифимиз мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни кенг йўлга қўйишда ҳар икки мамлакат ишбилармонларига янги-янги имкониятлар яратади.

Назаримда, ёш мустақил Ўзбекистон эндигина халқаро майдонга чиқа бошлади. Республикамизнинг иқтисодий қудрати, унинг ер ости ва усти бойликлари билан, энг муҳими, меҳнаткаш халқи билан яқиндан танишган дунёнинг кўплаб мамлакатлари вакиллари биз билан муомала қилишга ошиқиши табиийдир.

Энг муҳими, ҳозирги ноаниқ, ташвишли бир замонда собиқ Иттифоқ пароканда бўлиб кетганда Ўзбекистон мустақиллик, истиқлол йўлида бутун дунё ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрнини эгаллаб олган ҳолда, халқимизни фаровон ҳаётнинг юксак даражасига кўтариш йўлида ўзининг дадил қадамларини қўйяпти. Иншоолло, ўз мақсадимизга етамиз.

5. Ташриф арафасида Эрон халқига қандай сўзлар билан мурожаат қилмоқчисиз?

— Эрон раҳбарияти, хусусан, Президент Хошимий Рафсонжоний жаноби олийлари билан мулоқат қилиш шарафига, мамлакат аҳли билан биринчи бор учрашиш бахтига мушарраф бўлиб турибман. Мен ушбу фурсатдан фойдаланиб, биродар Эрон халқига энг эзгу истакларимни ифода этиб, уларнинг ҳар бирига сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, осойишталик ва рўшнолик тилайман.

Оллоҳ бизнинг ўзаро ҳамкорлигимизни серунум ва муваффақиятли қилсин!

ХЎЖАНД ШАҲРИ

ТОЖИКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ СЕССИЯСИГА

Республикамизнинг халқлари Тожикистонда содир бўлаётган воқеаларни алам ва изтироб билан кутиб олмоқдалар. Тожикистон халқ ноибларининг мамлакатингиздаги аҳволни нормал изга солиш йўлидаги ишлари ва таклифларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайдилар.

Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг ҳозирги вақтда Хўжандда ишлаётган сессияси тожик халқига, ниҳоят, тинчлик ва тотувлик йўлини топишда ёрдам бера оладиган аниқ имкониятни яратади. Биз Тожикистоннинг ҳаётий муҳим бўлган барча муаммолари тинч йўл билан ҳал этилишига қатъиян тарафдормиз.

Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг Россияга қарашли 201-мотоўқчи дивизияни бошқа давлатларнинг тинчлик ўрнатувчи кучлари билан мустаҳкамлаш ҳақидаги илтимоси яқин кунларда кўриб чиқилади.

Н. НАЗАРБОЕВ,
А. АҚАЕВ,
Б. ЕЛЬЦИН,
И. КАРИМОВ.

«ФОТОН» ишлаб чиқариш бирлашмасининг маҳсулотларига талаб ортиб бормоқда.
СУРАТДА: йиғув цехида.

Андрей Пишненко сурати.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов 24 ноябрь куни мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Хитой Халқ Республикаси делегациясини қабул қилди. Делегация таркибида Хитой қоғоз ишлаб чиқарувчи мутахассислари ва енгил саноат ходимлари ҳам бор эди. Суҳбатда хитойлик мутахассислар ёрдамида Ўзбекистонда қоғоз ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва уни ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

● Кеча Қашқадарё вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси янги таҳрирдаги Конституцияси лойиҳасининг муҳокамаси бўлиб ўтди.

● Бугун Тошкентда Ўзбекистон уролог тиббиётчиларининг I қурултойи ўз ишини бошлади. Қурултой қатнашчилари экологик, иқтисодий, тиббий аҳволни таҳлил қиладилар ва навбатдаги вазифаларни кенгашиб оладилар.

● Телевидение ва радиоэшиттириш бўйича давлат комитети Қорақалпоғистон Республикаси давлат телерадиоэшиттириш компаниясига айлантирилди. Бу воқеа радио ва телевидение хизматчилари фаолиятидаги қувончли санага уланиб кетди. Гап шундаки, улар Нукус марказидаги янги бинога кўчиб ўтдилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия Федерацияси республикалари раҳбарларининг Борис Ельцин раислигидаги кенгаши ўз ишини бошлади. Федератив шартнома тамойилларини амалга ошириш йўлларини ишлаб чиқиш ана шу кенгаш кун тартибига қўйилган.

● Кеча Россия пойтахтига Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар вазири Цянь Цичэнь ташриф билан келди. Унинг Россия Президенти Борис Ельцин билан учрашуви ҳам кўзда тутилган.

● Москва ҳукумати 1 декабрдан бошлаб метро хизматидан бир марта фойдаланганлик учун кира ҳақини уч сўм қилиб белгилади. Йўловчилар ўртасида анчадан бери шу хусусда юрган шов-шувлар тасдиқланди.

● Сибирь нефтчиларининг йирик шаҳри бўлган Нижневартовскда эса 1 декабрдан бошлаб автобусларда бепул юриш жорий қилинадиган бўлди.

ХОРИЖДА

● Югославия Иттифоқ Республикаси маъмурлари 29 ноябрь кунини «Республика Куни» сифатида нишонлашга қарор қилдилар.

● Американинг энг охирги аскари ҳам Филиппин ҳудудидан чиқиб кетди.

● Румин ҳукмдорининг ўғли — Нику Чаушеску соғлиғи туфайли қамоқхонадан озод қилинди.

● Хитой жанубидаги Гуйлинь шаҳридан унча узоқ бўлмаган жойда хитой авиакомпаниясига қарашли «Боинг-737» самолёти ҳалокатга учради. Унинг ичида 133 йўловчи ва экипажнинг 8 аъзоси бор эди. Уларнинг ҳаммаси ҳалок бўлди.

---

* «Маҳалла» хайрия жамғармаси

Тошкент шаҳар бўлими тузилди

РЕСПУБЛИКА «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Низомига кўра жамғарманинг Тошкент шаҳар бўлими ташкил этилиши лозим эди. Яқинда Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасининг катта мажлислар залида ана шу масала бўйича таъсис анжумани бўлиб ўтди.

Анжуманда Собир Раҳимов район маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Низом Алимов, Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети раисининг ўринбосари Холида Қодирова, Яккасарой район маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Шавкат Миралимов ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Ташкилий пленумда 27 кишидан иборат Тошкент шаҳар бўлимининг бошқарув аъзолари, шунингдек жамғарма Раёсати сайланди. «Маҳалла» хайрия жамғармасининг раиси Шукур Темуров жамғарманинг Тошкент шаҳар бўлимига ҳам раис этиб сайланди.

Анжуманда Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков иштирок этди ва сўзга чиқди.

Саъдулла ШОДИЕВ.

---

* Воқеа арафасида

ШАҲРИМИЗДА ЙИРИК ХАЛҚАРО АНЖУМАН

ШАҲРИМИЗДАГИ Киночилар уйида 26 ноябрда «Ўзбекистонда Конституцион қурилиш ва ҳуқуқий давлат муаммолари» мавзусида яна бир йирик халқаро илмий анжуман ўз ишини бошлайди. Тошкент давлат юридик институти, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институти ва Ўзбекистон ҳуқуқшунослар уюшмалари ҳамкорликда ташкил этган ҳамда Маданият ва умуминсоний қадриятлар халқ академияси ҳомийлигида ўтадиган ушбу анжуман истиқлолга юз бурган ва ҳуқуқий давлат сари одимлаётган Ўзбекистон учун шубҳасиз катта аҳамият касб этади. Анжуманга фақат Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларидангина эмас, балки АҚШ, Франция Туркия Олмония, Афғонистон давлатларидан ҳам малакали ҳуқуқшунос олимлар ташриф буюришиб, ўз маърузалари билан қатнашишади.

Халқаро анжуманнинг ялпи мажлисларида 20 дан ортиқ маърузалар тингланади. Улар орасидан «Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат барпо қилишнинг муаммолари» хусусида профессор А. А. Аъзамхўжаев, «Бозор, мулк ва ҳуқуқ» юзасидан Т. Н. Тожиддинов, «Ўзбекистон Республикаси янги Конституцияси лойиҳасининг ўзига хос хусусиятлари» бўйича академик Ш. З. Ўразаев, «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси жаҳон Конституциячилиги асосида» деган мавзуда профессор А. Х. Саидовларнинг маърузалари ўрин олади.

Анжуманда шунингдек, Ўзбекистон Республикаси адлия вазири М. М. Маликов, Ўзбекистон Республикаси бош прокурори Б. М. Мустафоевлар ҳам ўзларининг ҳуқуқий давлат қуриш борасидаги маърузалари билан чиқишади.

Умуман, уч кун давом этадиган анжуман пайтида илмий секция мажлисида жами юзга яқин қатнашчиларнинг чиқишлари бўлади.

Биринчи секцияда Конституция тузуми ва ҳуқуқ муаммолари бўйича қатнашчилар ўз мулоҳазаларини баён этадилар. Бу секция ишига профессор М. И. Кукушкин, доцент Х. Т. Одилқориевлар раҳбарлик қилишади.

Иккинчи секцияда Конституцион тузум ва қонун чиқарувчи ҳокимият муаммолари бўйича маърузаларга профессор А. Т. Тўлаганов раҳбарлик қилади.

Учинчи секция ишида Конституцион тузум ва ижрочилик ҳокимияти муаммолари кўтарилади ва уни профессор Б. Н. Топорнин ва профессор А. А. Азизхўжаевлар бошқариб боришади.

Охирги, тўртинчи секция ишида Конституцион тузум ва суд ҳокимияти муаммолари бўйича чиқишларга профессор Э. К. Нурпеисов ва профессор Ш. Ш. Шораҳметовлар раҳбарлик қиладилар. Ҳар бир секция ишига шунингдек, хорижий мамлакатлардан ҳам биттадан олим раҳбарлик таркибига киритилади.

Анжуман якунида Ўзбекистон Республикаси Конституция комиссияси учун таклифлар ишлаб чиқилади.

Меҳмонлар Тошкент ва Самарқанд шаҳарларига экскурсия қилишади. Анжуман уч тилда ўз ишини олиб боради ва унинг материалларини алоҳида тўплам қилиб чоп этиш ҳам мўлжалланмоқда.

Мирино́й ФАЙЗИЕВ,
профессор.

Юнусобод районидаги Амир Темур кўчасида фойдаланишга топширилган 16 қаватли турар жой биноси шаҳримиз ҳуснига ҳусн қўшмоқда.

Холмат Мирзакаримов сурати.

---

* «02» хабар беради

Жиноятни жиловлаш мумкин

● Тошкент шаҳрида «Комплекс» оператив тадбирларини ўтказиш давом этаяпти. 38 та жиноят очиб ташланди, шундан 21 таси эса зудлик билан фош этилди. Ана шу жиноятларни содир этганлардан 32 киши қўлга олинди. Иқтисодий жиноятларга қарши кураш бошқармаси йўли билан 23 жиноят аниқланди. Профилактик ҳисобда турадиган 442 балоғатга етмаганларнинг турмуш тарзи текширилди, 118 ўсмир турли хил ҳуқуқбузарликлари учун ушланди. 29 дайди ушлаб келинди. Маъмурий ҳуқуқбузарлиги учун 625 киши олиб келинди, шу жумладан майда безорилиги учун 97 киши, олибсотарлик қилганлиги учун 40 киши олиб келинди. Тиббий ҳушёрхонага 122 киши келтирилди. Қонуний қуролга эга бўлган 239 киши текшириб кўрилди, ноқонуний тарзда сақланаётган ўқ отиш қуролларидан 12 таси тортиб олинди. 3645 та автотранспорт текширувдан ўтказилди, 19 ҳайдовчининг кайф ҳолатда бўлганлиги аниқланди.

● 23 ноябрь куни тунда тадбирни ўтказиш пайтида милиция ходимлари томонидан Шимоли-Шарқ даҳасида Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари институти 3-босқич талабаси ушланди. Унда 1.300 грамм наша борлиги аён бўлди.

● Шу куни кундузи номаълум кимса Юнусобод даҳасида пуллар ва ҳужжатлари бор бўлган пакетни олиб қочди. Юнусобод район ички ишлар бошқармаси участка инспектори томонидан кўрилган чора-тадбир туфайли ана шу ўғирликни содир этган 240-ўрта мактаб ўқувчиси қўлга туширилди.

● Ана шу сутка давомида Юнусобод даҳасида номаълум кимсалар шу даҳанинг 11-мавзесида жойлашган 3-турар-жойлардан фойдаланиш идораси эшигини бузиб кириб кондиционерни, 6 та парда, кўзгу, телефон аппаратини, 52 метр газламани ўғирлаганлар. Участка инспектори Намозов, Юнусобод район ички ишлар бошқармаси жиноий қидирув бўлимининг ходими Набиевнинг кўрсатган саъй-ҳаракатлари туфайли ана шу нарсаларни ўғирлаган кичик корхонанинг илгари судланган пайвандчисини қўлга олдилар.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг матбуот гуруҳи.

* Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси— умумхалқ муҳокамасида

ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНИ

ДАВЛАТ — халқ манфаатларига хизмат қилади. Инсонпарвар, демократик ҳуқуқий давлат бўлмиш Ўзбекистон давлати халққа яхшироқ хизмат қилиш учун муайян мафкурага амал қилиши керак. Ўзбекистоннинг дунё халқлари орасида қандай ўрин тутиши унинг мафкурасига, соддароқ қилиб айтганда ғоясига боғлиқ.

Лойиҳада республика ижтимоий ҳаёти мафкуралар ва фикрлар хилма-хиллиги асосида ривожланади, деб ёзилган. Бу фикр умуман тўғри, зеро ғоялар, қарашлар хилма-хиллиги бўлмаса тараққиёт бўлиши мумкин эмас. Лекин, лойиҳада хилма-хиллик тушунчаси бирлик тушунчасидан, фалсафий тилда айтадиган бўлсак

Келажакни ўйлаб иш қиладиган бўлсак, республика мумтоз олимлари илмий-назарий жиҳатдан идрок этиш лозим. Масалан, Ўзбекистон кўп миллатли республика бўлганлиги учун миллий иноқлик, халқлар ўртасидаги дўстлик ва тобора мустаҳкамлаш керак. Иноқлик, халқларнинг бир-бирини тушуниши бўлмаса қандай оқибатларга олиб келаётганини биз бошқа собиқ республикалар мисолида кўриб турибмиз. Бинобарин, сиёсий мафкура керак. Бу борада иқтисодиётга, муносабатларига эътибор бериб иқтисодий тангликдан, қимматчиликдан ҳеч қачон қийин бўлмайди. Шунинг учун иқтисодий мафкура ҳам керак. Маънавий ҳаётда, маданият ва ижтимоий онгда ҳам хил мафкуралар аниқ бўлиши лозим.

Лойиҳада ҳеч қайси мафкура, дин расмий давлат мафкураси, дини сифатида ўрнатилиши мумкин эмас, дейилган. Бу фикрга қўшилмаймиз, бироқ давлатимизнинг ўз мафкураси бўлиши лозим.

Лойиҳага қарағанда назаримизда мафкура сўзининг асл моҳиятини тушунмасдан бор. Бир қоидаги бир мазмунга эга бўлиши лозим. Фан сўзни ишлатишдан чўчидик. Мафкура арабча сўз. У сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, бадиий, диний ва фалсафий қарашлар ва ғоялар тизимидан иборат бўлиб, унда одамларнинг воқеликка бўлган муносабати ва унга берган баҳоси ифодаланади.

Ўзбекистон мустақил суверен давлат бўлди. Мустақиллик, эркинлик халқ оммасининг юксак ишончи жумҳуриятга янги сифат бағишлаши керак. Ҳозир унинг ҳамма соҳалари тубдан ўзгармоқда, янгиланмоқда, янги вазифалар пайдо бўлмоқда. Шу боисдан республикамиз янгиланган, ўзига мос ва хос мафкура ҳам керак, албатта. «Асосий принциплар» деб аталган бўлимда

айирмлик, умумийликдан ажралиб қолган. Ҳар бир сиёсий партия, ҳаракат ўзининг қарашларини ҳақиқат деб билади. Шўро ҳокимияти даврида марксизм ленинизм ғоялари асосида иш олиб борардик. Ҳўш, мустақил давлатимиз қайси партиянинг мафкурасига таянади? Ҳақиқатнинг хилма-хиллигини эътироф этиш ҳақиқат мавжудлигини йўққа чиқармайди. Мафкура ҳам ҳақиқат бўлиши керак. Мафкуранинг ҳам ҳақиқатга яқин, холис бўлиши лозим. Ҳўш, мустақил давлатимиз мафкураси қандай бўлиши керак? Бу саволга жавоб берар эканмиз, қуйидаги хулосаларга келиш мумкин.

Шунинг учун, давлатнинг аниқ мафкураси бўлиши керак. Мафкурасиз жамият, давлат ривожланмайди. Ҳар бир давлат учун сиёсий, иқтисодий, маънавий вазифаларни аниқлаш, белгилаб олиш зарур. Давлат мафкураси эса бу вазифаларни амалга оширишда йўл-йўриқ бўлиб хизмат қилади. Давлат ўз мафкураси асосида иш олиб бориши лозим. Шу ўринда бу ишни ташкил этиш асосий ғоялар бирлигини ифодалаши керак. Дунёқараш, давлат ҳукм сурадиган ғояни аниқ айтиб бериш, уни ҳар қандай мафкурадан ажратиб турадиган хусусиятларни кўрсатиш лозим. Бу эса давлат мафкурасининг ҳаётда ўрнини тўғри белгилашга ёрдам беради.

Шу боисдан давлатнинг мафкураси аниқ белгиланиши керак. Лойиҳанинг 12-моддаси «давлат республика мустақиллигини ва эркинлигини тузувчи мустаҳкамлашга олиб борадиган ривожланишга олиб келадиган ҳар қандай ижтимоий ғояларни умумлаштирадиган ва ўзида мужассамлаштирадиган» деган ифода билан тўлдирилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Убайдулла БОЗОРОВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент.

* Тил билган—дил билади

ОТА-ОНАЛАР БИЛАН БАҲАМЖИҲАТ

В. П. ЧКАЛОВ номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат жамоаси ва уларнинг фарзандлари учун кенг имкониятлар яратилган. Ота-оналар хотиржам меҳнат қилишлари учун боғчалар барча керакли анжомлар билан таъминланган. Кейинги вақтда мана шу боғча болаларини ўзбек тилига ўқитишга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу ишда ота-оналар билан ҳамжиҳатликда иш олиб борилмоқда. Масалан, кичик ва катта гуруҳ болаларига тил ўргатишда турли ўйинлар, шеърлар, қўшиқлардан фойдаланилмоқда. Бунинг боиси нимада?

— Болалар икки этган қувноқ, қўйсиз бўлмасин, тоза ва ширин сўзлашсин, деймиз, — дейди боғча мудираси. — Уларнинг ота-оналари ҳам тил ўрганишга қизиқиб қолмоқда. Шунинг учун биз ота-оналар билан ҳамкорликда иш олиб бормоқдамиз.

— Болалар ўзбек тилини ўрганиш билан бирга халқимизнинг урф-одатлари, анъаналари, байрамлари ҳақида ҳам билимга эга бўлмоқдалар, — дейди тарбиячи.

Ўрганишга ҳаракат қилишаётир. Мажкур 40 та боғча ҳамда 5 та ўзбек тилини ўргатиш бўйича дарслар ташкил этилган. Ўқиш учун барча шароит яратилган. Шу туфайли ҳам шаҳар миқёсида ўтказилаётган ... кўрик-танловларда бирлашма боғчалари фахрли ўринларни эгалламоқда. Яқинда «Миллий маданиятимиз тарихи» деган мавзуда ... ўтказилди. Унда болаларнинг номойиш этган амалий санъат намуналари ҳам катта қизиқиш уйғотди. Боғча тарбиячилари ота-оналар билан ҳамжиҳатликда ишлаётгани учун болалар ўзбек тилини яхши ўзлаштирмоқдалар.

Бирлашма боғчаларида ... ташкил этилган тил тўгаракларида ... ўтказилади. Хуллас, ушбу жамоада тил ўргатиш ишлари яхши йўлга қўйилган. Буни болаларнинг ўзбек тилида эркин гапиришидан ҳам билиш мумкин. Бундан ташқари 519 ва 141-боғчаларда ҳам ўзбек

тилида машғулот ўтказишга катта эътибор берилмоқда. Ҳар бир боғчада «Ўзбекистон — менинг Ватаним» мавзуида қизиқарли машғулотлар ўтказилади. Шулар жумладан, 519-боғчада бўлди. Бухоро, Самарқанд ва Хива шаҳарлари ҳақида гапириб берилди. Болалар тарихий обидалар ҳақида маълумотга эга бўлдилар. Уларнинг олган билимлари ота-оналарини ҳам қувонтирмоқда.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

* Шахсий фикр

ОШДАН ЧИҚҚАН ТОШ

ЎЗБЕК халқи — ўз тили, урфи ва одатига эга бўлган халқ. Юз йиллар уни камситдилар, ҳақоратладилар, тилини йўқотишга интилдилар. Аммо бу қадимий, ўз тарихига эга халқ ўзлигини йўқотмади. Ўз тилини, урф-одатини, миллий хусусиятларини сақлаб қолишга ҳаракат қилди.

Ўзбек тили Ўзбекистон ҳудудида давлат тили деб эълон қилинганига ҳам мана уч йил бўлди. Шу даврлар ичида талай ишлар қилинди. Пойтахтимиз районлари деярли давлат тилига ўтказилди, ўзбекчалаштирилди. Аммо, баъзибир, ҳали кишилар ҳамон ошдан чиққан тошга ўхшаш ибораларни ишлатиб, кишининг ғашини келтирадиган ҳолатлар учраб турибди, булар тилимизга тўғри келмайди.

Давлат тилига ўтиш даврида кўча ва майдонлар, муассасаларнинг номлари ўзгартирилди. Шу пайтгача

руча номланиб келган кўчалар, майдонлар, иншоотларга номлар берилди. Бироқ уларнинг айримлари шундоқлигича сўзма-сўз таржима қилиб қўйилган. Бу нарса бир оз ... ўйлаб боришимиз

лозим бўлиб қолди. Ўзбек тилида «салқин ибора бор. Салқин жой, салқин ер бўлиши мумкин. Кўп бўлса «Ҳаммом ... ?» деган кераклигини? Яна Тошкент шаҳрида тамаддихона, ошхона номлари ҳам таржима қилинган. Бу сўз ҳам сўзма-сўз таржимасини натижасидир.

Ўзбек тилимиза бефарқ бўлган, иммониятлари катта. Ўзбек хонадонларида бирмунча ва икки хил ... деган «кукюзу» деган ажойиб сўз бор. Бу сўзни кўп ишлатадиган лойиқ. Бу сўзнинг тўғри ... ўзбекча «Москва остонаси» деб аташ ҳам мумкин эди. Эшлари «Подмосковная» номли кафе ҳам бор. Уни «Москва остонаси» деб сўзма-сўз таржима қилиб қўйиптилар. Унинг ўзи «Поднос» деган кафе, унинг остонаси Тошкентда бўладими? Яна «Салқин ичимликлар» деган ибора бор.

Тошкент — мустақил Ўзбекистоннинг пойтахти, ҳар бир шаҳар, Унинг муаммолари кўп. Ҳар ҳамма шаҳар мустақил. Ўз тили ҳам шундай. Ҳамон кўп жойларда таржимасига қаттиқ эътибор бериш керак.

Ғулом ХУЖАЕВ.

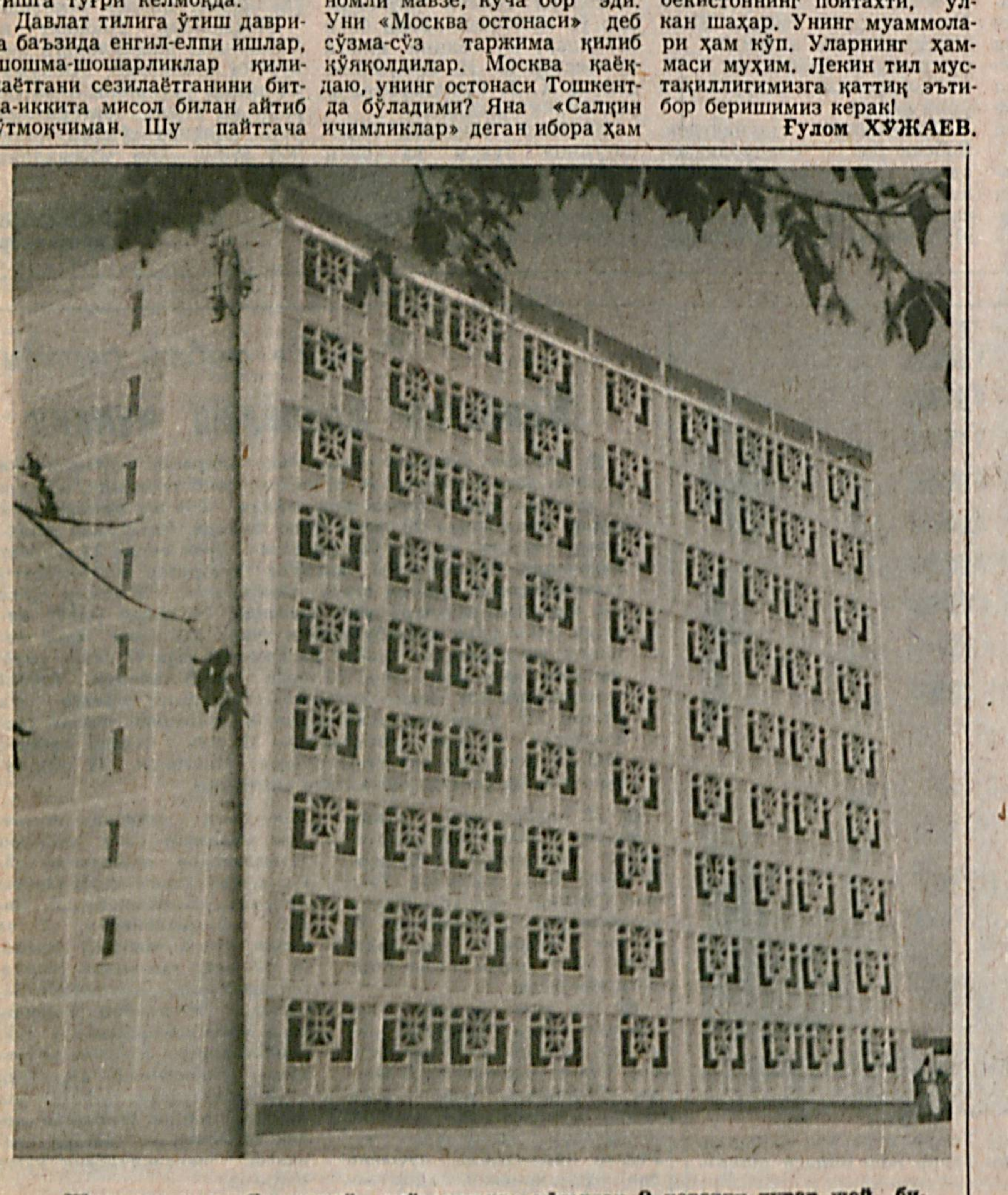

Шаҳримизнинг Яккасарой районида қад кўтарган 9 қаватли турар жой биносининг умумий кўриниши.

Кейинги пайтларда «Тошинтерм» Ўзбекистон — Хитой қўшма корхонасининг маҳсулоти нафақат пойтахтимизда, балки чет элларда ҳам обрў қозонмоқда. Бунда корхонада ишлаётган Абдужалил Расуловнинг ҳам ҳиссаси бор албатта. Чунки у мана уч йилдирки, ўз вазифасига сидқидилдан ёндошиб келади.

Ўнгдаги суратдаги Люда Ли эса «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 4-цехида тикувчи бўлиб ишлайди. Шунинг билан бир қаторда бу ишчи ўз малакасини оширишга ҳам эътибор бермоқда. Айни пайтда у Тошкент тўқимачилик институтининг II-курс талабаси.

СУРАТДА: Люда Ли иш устида.

Андрей Пишненко ва Холмат Мирзакаримов суратлари.

ФАН-ТЕХНИКА тараққиёти ривожланаётган бир вақтда табиатни янги туғилган боладек эъзозлаш ва асраш дунё халқлари учун ҳаётий масалалардан бири бўлиб қолмоқда. Бу жиддий масала фақат иқтисодий ёки техникавий аҳамиятга эга бўлиб қолмасдан, балки табаррук Она еримизни келажак авлодга мусаффо ҳолда мерос қилиб қолдириш ҳар бир фуқаронинг бурчидир.

Табиатни муҳофаза қилишда автотранспорт воситаларини нечоғлик сифатли двигателлар билан жиҳозлаш ва автомобиллардан фойдаланишни тартибга солиш масалалари ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Гап шундаки, автомобилларнинг кўпайиши ҳаво таркибидаги кислородни камайтириб, мусаффо ҳавонинг табиатдаги мувозанатини аста-секинлик билан йўқотади ҳамда уни заҳарлайди, сув ҳавзаларини булғайди.

1990 йилда дунё бўйича 450 миллиондан кўпроқ автомобиль қатнаётгани қайд этилган эди. Ҳозирда яна кўпайган. Айни вақтда автотранспортнинг ташқи муҳитга ва инсон саломатлигига салбий таъсири ҳам кучаймоқда. Масалан, бир автомобилга ўрнатилган двигатель ўз цилиндрлари орқали бир дақиқада ўтказган ёнилғи аралашмаси тахминан беш минг литрга тенг бўлиб, шу вақт ичида 100 та одам нафас олиши учун керак бўлган ҳаво сарфланиши мумкин. Ундан ташқари автомобиль двигателининг ишлаши натижасида ташқи муҳитга чиқадиган газлар таркибидаги инсон саломатлигига салбий таъсир ўтказувчи юздан ошиқроқ моддалар мавжуд ва булар табиат учун ҳам заҳарлидир. Масалан, битта автомобиль бир йилда ташқи муҳитга 800 килограмм карбонат, 220 килограмм карбонат ангидрид ва 40 килограмм азот оксиди ҳамда бир талай бошқа заҳарли моддалар чиқаради. Демак, бир автомобиль бир йилда инсон саломатлиги ва табиат учун жуда ҳам зарарли бўлган бир тонна чамаси заҳарли чиқиндиларни ташқи муҳитга чиқариб, табиатни аста-секин ифлослантириб, барча тирик мавжудотларни заҳарлаб боради. Бу гаплар Тошкентда ҳаракатланаётган автомобиль двигателлари чиқараётган заҳарли газларга ҳам тааллуқли, албатта. Бинобарин бу муаммоларни ҳал қилиш қийин, албатта, аммо маълум даражада камайтириб бориш мумкин. Бунинг учун двигателларнинг иш маромини аниқ танлаш ва ёнилғи тармоғига тегишли асбоб ва жиҳозларни ростлаш, вақти-вақти билан мойлаш тармоғини ювиш учун мўлжалланган ёғ билан тозалаш ҳамда двигателни суюқлашган аралашмада ишлатиш йўллари билан ундан чиқаётган заҳарли газларнинг миқдорини камайтириш мумкин. Ундан ташқари танқис бўлиб қолаётган нефть маҳсулотларини тежаш борасида республикамиз ҳудудида мўлкўл бўлган табиий газларни автомобилларга ёнилғи сифатида қўллашни жадаллаштириш ҳам айни муддао бўларди.

Бундай долзарб муаммони ҳал этиш бўйича 30 йилча олдин Ўзбекистон Фанлар академиясининг ёнилғини ишлатиш институтининг «Ички ёнув двигатели» лабораториясида профессор А. Муталибов ва унинг бир талай шогирдлари томонидан бошланган ва шу кунда Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг шу соҳадаги лаборатория марказида қилинаётган илмий ва амалий ишлари ҳар томонлама таҳсинга лойиқдир. А. Муталибов бошчилигида амалга оширилган бу ишлар нафақат собиқ Иттифоқда, балки автомобилсозлик ривож топган чет эл фирмаларига ҳам маълумдир. Шу кунда ана шу йўналишда «Женерал Моторс»нинг «Сатурн» фирмаси билан ҳамкорликда ишлаш учун алоқа ўрнатилмоқда.

Ишлатиб бўлинган газлар таркибидаги заҳарли моддаларни камайтириш учун уларни ташқи муҳитга чиқариш олдидан яхшилаб фильтрлаш ва нейтраллаш лозим. Бу борада чет эл автомобилларида аралашмани двигателнинг чиқариш тармоғида ёндириб туғаллаш усуллари қўлланиб, товуш пасайтиргичлар ўрнида махсус нейтрализаторлар ўрнатиш тўлиқ йўлга қўйилган. Бундай нейтрализаторларсиз чет эл фирмаларида ишлаб чиқарилаётган автомобиллар сотилиши давлат томонидан ман этилган бўлиб, бу ишни ҳукумат томонидан тасдиқланган махсус комиссия назорат қилиб туради ва керакли чоралар, тадбирларни ўз вақтида кўради.

нинг истиқлолга юз тутган республикамиз учун долзарб масалалардан биридир. Бу масалада республика автохўжалик, автокорхона ва давлат идораларига тегишли транспорт воситаларини кўздан кечириб, ишламасдан қаровсиз ётган машиналарнинг умумий сонини чамалаб чиқилса, бу рақам 100 минг автомобилни ташкил қилар экан. Ундан ташқари ишлаш муддати ўн йилдан ошган ва улардаги чиқаётган газларнинг тозалигини стандарт ўлчовига тўғри келмайдигани ҳам 100 мингтага тўғри келишини ҳисобга олиб, 200 мингга яқин автомобилларни қишлоқда яшайдиган якка хўжалиги бор деҳқонларга арзон баҳода сотилса бундан ҳам шаҳар халқи, ҳам қишлоқ аҳли ютади.

* Мутахассис мулоҳазалари

ДУНЁ ЭЪТИБОРИДАГИ МАСАЛА

Бир неча йил олдин Германия ёки АҚШдаги автомобиль фирмалари ёнида ишчиларнинг машиналарини қўйиш учун ҳар бир машинага 30 метргача жой ажратилар эди, эндиликда эса автомобилларнинг кўпайиб кетганлигини ҳисобга олиб, шахсий автомобиль қўйиш жойлари ҳукумат томонидан ман этилди, лекин ҳар бир ишчига фирма томонидан транспорт ҳақи албатта ажратилади. Шаҳар ичида машина қатновини камайтириш борасида автомобилни вақтинча сақлаш жойлари шаҳар ичида марказга яқинлашган сари нархи бир неча бор ошиб боради. Айниқса автомобилни сақлаш учун тўланадиган пул катта универсал дўконлар ва расталар теграсида жуда ҳам қиммат туради. Шу сабабли шаҳар атрофидан шахсий машинасида келган меҳмонлар машиналарини шаҳар теграсида ўрнашган автостанцияларда қолдириб, жамоат транспортида харид ишларини, савдо ишларини қиладилар. Шунингдек, шаҳар ичида қурилган шахсий машина саройлари ҳам шаҳар четидагига қараганда бир неча баробар қиммат туради. Бу тадбирлар ўз-ўзидан шаҳар ичида машиналар қатновини камайтириб, ташқи муҳитни муҳофаза қилади. Албатта бу ишлар ўта демократик давлатларда ҳам ҳукумат ва ҳокимият томонидан бошқарилиб, жамоат транспорти муаммоларини оқилона ҳал қилиб, умумий транспортнинг қатновига кераклича шароит яратилади. Айтилган бу мисоллар бизда ҳам ўз ечимини топса, биз ҳам атроф-муҳитимизни имконият борича муҳофаза қилиб, нафас олаётган ҳавоимизнинг мусаффо бўлишига эришардик. Бинобарин Тошкент шаҳрида ҳам шахсий гаражни қаерда ва қандай қуриш кераклиги табиат муҳитини асрашга алоқадор эканлигини асло эсдан чиқармасдан, чора-тадбирларни кўриб бориш керак бўлади. Албатта, бу бўлажак хайрли ишларнинг ҳаммаси мутасаддиларнинг қўлида.

Аввалambор ташқи муҳитни автомобилларнинг салбий таъсиридан муҳофаза қилиш борасида атрофлича ўйлаб, умумий режалашган тизим асосида бошқариб бориш — биз-

Айниқса юк автомобиллари бор корхоналарда уларнинг сонига эмас, балки шу корхона учун ўта молик бўлган автомобилларнинг юк кўтариш қобилиятига қараб тақсимлаш зарур. Шулар билан бир қаторда келгусида республикамизда қурилиши мўлжалланган автозаводларда автомобилларни дизель, сиқилган газларда ишлайдиган қилиб яратиш атроф-муҳитни заҳарли газлардан ифлосланишини камайтиради. Бу жумбоқли масалани янада ойдинлаштиришда келажак автомобили бўлмиш электромобилларнинг аҳамияти жуда ҳам беқиёсдир. Улар умуман ҳаво муҳитини ифлослантирмасдан, балки уни мусаффо сақлайди. Электромобилларга ишлатиладиган энергия манбаи бўлмиш электр қуввати ҳозирги кунда ишлатилаётган ёнилғи манбаига кўра ишлатишга ҳар томонлама қулай ва етарли миқдорда. Келажакда эса бу қувватни кўплаб миқдорда қуёш энергияси асосида ишлайдиган иссиқлик электростанцияларидан олишимиз мумкин. Биз учун электромобилнинг яна қўл келиши шундаки, биз бу машинага ўрнатилган аккумуляторни асосан тунги пайтда завод ва фабрикаларда машина ва механизмлар ишламай турган вақтда электр қуввати билан истеъмолини кечаю-кундуз мўътадил маромда олиб боришимизга замин яратади. Бундан чиққан иқтисодий фойда катта бўлади. Ундан ташқари электромобилдан чиққан шовқин атроф-муҳитга деярли сезилмайди. Айниқса бу ҳол катта шаҳарларда яшовчи аҳоли учун зарурдир. Шу келтирилган далилларни ҳисобга олиб, келгусида қурилиши режалаштирилаётган бир қатор автомобиль заводларида электромобиль йиғув цехларини ҳам барпо қилиш мақсадга мувофиқдир. Чунки республикамизда нефть танқислиги ортиб бормоқда. Ҳақиқатан ҳам ҳозирги замон фан-техникасининг атрофлича ривожланиши натижасида энергия сарфи кундан-кунга тез суръатлар билан ўсиб бориши оқибатида бутун дунё халқларини келажакда энергия билан таъминлайдиган масалалар ҳаётий муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Чунки бу масала фақат иқтисодий ёки техникавий аҳамиятга эга бўлмасдан, балки жуда катта ижтимоий аҳамиятга эгадир. Бутун дунёда бу масалага айниқса эътибор янада кучайди. Бунинг боиси биринчидан, планетамиз аҳолиси жуда ҳам тез кўпаймоқда, уларнинг яшашлари учун кўплаб маҳсулот етказиб бериш керак. Ҳозирги даврда дунёдаги барча халқларнинг умумий сони 5,5 миллиард бўлиб, рақам 2000 йилларда 6—6,5 миллиард бўлиши кўзда тутилмоқда.

Иккинчидан, бутун дунёда индустрлашган жараён тобора ўсиб бормоқда. Бу жараён албатта жон бошига ҳар хил ашёлар, металл, пластмасса ва бошқа бир қатор инсон учун керакли молларни ишлаб чиқаришни кўпайтиришни талаб қилади.

Учинчидан, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш муттасил ўсиб бориши ҳам энергия сарфини жадаллаштиради.

Тўртинчидан, кўплаб ишлаб чиқарилган барча молларни жой-жойларга етказиб бериш ҳам қўшимча энергия ишлатишни талаб қилади.

Бешинчидан, шу пайтгача қазиб олинган табиат бойликлари ернинг устки қатламига жойлашганлиги сабабли уларни қазиб олиш учун унча катта энергия талаб этилмайди. Келгусида бу табиий бойликларни ернинг анча пастки қатламларидан қазиб олишга тўғри келади. Мана булар ҳаммаси энергия сарфини янада кўпайтиради.

Хуллас, юқорида айтилган сабабларга кўра, планетамизда жамғарилган ёқилғи — энергия маҳсулотлари кундан-кунга камайиб боради ва уларни ҳам ернинг чуқурроқ қатламларидан сўриб олишга тўғри келади.

Ҳозирги шароитда инсон ўзининг хўжалик ишлаб чиқариш фаолиятида йилига 15 миллиард тоннадан ортиқроқ шартли ёқилғи ёқмоқда. Олимларнинг ҳисоби бўйича, бу рақам асримизнинг охирига бориб, 25 миллиард шартли ёқилғини ташкил этиши маълум. Бунинг оқибатида 2000 йиллардан кейин инсон учун яна 150 йилга етадиган кимёвий ёқилғи заҳираси қолади, холос. Лекин, ҳозирдан бошлаб ҳар бир давлат ақл ва идрок билан, фан ва техниканинг ютуқларидан тўғри фойдаланиб иш кўрса, инсоният олами энергия танқислигининг ечимини топиши мумкин бўлади.

Бу ечим юқорида келтирилган тавсифларга асосланган ҳолда, биринчи навбатда автомобилларда ёнилғи сарфини ҳар томонлама тежаш;

Юк автомобиллари, автобуслар ва ўрта литражли енгил автомобилларни дизеллаштириш;

Кичик, ўта кичик ва «митти» литражли енгил автомобилларнинг умумий сонини кўпайтириш;

Халқ хўжалигида ишлаётган юк автомобилларини юк кўтариш қобилиятига кўра ундан унумли фойдаланиш;

Газ баллонли автомобилларнинг ҳар хил турларини тезкорлик билан ишлаб чиқариш ва газ тўлдириш станцияларини кўплаб қуриш;

Электромобилларни кўплаб ишлаб чиқариш тадбирларини кўриш керак.

Нефтнинг нархи халқаро бозорда кўтарилиши туфайли бизда ҳам бензин нархи кўтарилди. Шу сабабдан шахсий автомобилларнинг хизматга бориш ва қайтиш учун ишлатилиши камаяди. Бу эса жамоат транспортини ҳар томонлама ривожлантириш ва аниқ ишлашини таъминлаш чораларини тезда кўришни таъбир этади.

Хуллас, биз тилга олган масалалар эртами-кечми республикамизда ҳам ҳал этилишига иммоним комил. Лекин бу масалани шу соҳа бўйича мутахассисларнинг фикрини билиб, аниқ режалар асосида ҳал этадиган вақт келди.

Худойберган МАМАТОВ,
Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг профессори.

БОЛАЛАР УЙИГА ХАЙРИЯ

МАЪЛУМКИ, ҳозирги оғир иқтисодий шароитда айниқса ёлғиз қолган, қаровчиси бўлмаган бемор ва кексаларни ижтимоий ҳимоя қилиш долзарб масала бўлиб қолмоқда. Уларнинг ҳолидан ижтимоий-таъминот ташкилотлари билан бирга Қизил Ярим Ой жамияти тиббий ва кичик ҳамширалари доимо хабар олиб турадилар, маиший ва тиббий ёрдам кўрсатиб келмоқдалар. Нарх-наво кўтарилган сари Қизил Ярим Ой жамияти маблағи харажатларни қоплай олмай қоляпти. Ана шу жамоат ташкилотини бироз бўлса-да, қўллаб-қувватлаш, унинг жамғармасига моддий томондан кўмак бериш ниятида шу йил декабрь ойининг дастлабки кунларида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарорига биноан Қизил Ярим Ой жамияти жамғармасига хайрия маблағлари тўплаш ўн кунлиги бўлиб ўтади. Ушбу қарорни эшитган баъзи ташкилотлар хайрия тадбирини бошлаб юбордилар. Кунни кеча Киевдаги «Вита» тиббиёт бирлашмаси Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамияти орқали Чилонзор районида жойлашган 23-болалар уйига 20 минг сўмлик дори-дармонларни хайрия сифатида тақдим этди. Бу дори-дармонлар асосан антибиотиклар, бир маротаба ишлатиладиган дорининалардан иборат.

Жиззах шаҳрида жойлашган Украина ҳамда Ўзбекистон тиббиёт хизмати бирлашмаси директори Владимир Русанов дори-дармонларни топширар экан, бундан буён ушбу болалар уйини «Укр-Узтибсервис» бирлашмаси ўз ҳомийлигига олганини эълон қилди. Бу дегани бирлашма мазкур даргоҳда тарбияланаётган 3—7 ёшгача бўлган 120 та бола соғлиғини муҳофаза қилиш учун керак бўлган дори-дармонларни керакли миқдорда ва доимо етказиб туради. Ушбу хайрияни ташкил қилишда Жиззах вилояти ва Жиззах райони ҳокимият раҳбарлари, Жиззах вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ҳамда «Ипак йўли» тижорат банки бошлиқлари фаол қатнашдилар. Имонимиз комилки, пойтахтимизнинг барча корхона ва ташкилотлари Қизил Ярим Ой жамияти жамғармасига хайрия тўплаш ўн кунлигида ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Дамир ИСЛОМОВ.

Кулинг дўстлар, умрингиз узун бўлади

Юсуфжон қизиқ ШАКАРЖОНОВ.

ҚУЛМУРОДНИНГ ТУШИ

Ҳажвия

ҚУЛМУРОД қассоб азбаройи чарчаганидан, тамадди ҳам қилмай, ўзини каравотга ташлаб, уйқуга кетди. Хиёл ўтмай туш кўра бошлади: қоп-қора, сержун, тўнғизгами, каркидонгами ўхшаб кетадиган баҳайбат бир махлуқ уни мўлжаллаб, балонинг ўқидай учиб келарди. Қулмурод жони ҳалқумига тиқилиб, қочди. Махлуқ эса гоҳ пишқириб, гоҳ бўкириб, жон-жаҳди билан қувлар, оралиқ ҳар сония қисқариб борарди.

— Войдо-од!!!

Қулмурод ўрнидан қандай сапчиб турганини билмай қолди. Қараса, ўз уйида ётибди. Хайрият, дея кўкрагига такрор-такрор туфлади, калима қайтарди, пири Баҳовуддинга етти танга эмас, бир йўла етти сўм атаб, яна ёстиққа бош қўйди.

Кўзи илиниши билан яна ўша азроил сифат махлуқ! Бу гал у эрталаб сўйдирган ҳўкизи қиёфасида эди. Махлуқ Қулмурод қассобни чўл-биёбонда қувиб бораркан, одамга ўхшаб ҳайқирармиш:

— Имонсиз!! Нега гўштимнинг баҳосини том бўйи кўтарвординг?- — Кўрган катта фойдангни ҳозир бурнингдан булоқ қилиб чиқараман!

— Қутқаринглар!!

Қассоб ўз бақириғидан уйғониб кетди. Юраги қинидан чиқиб кетгудай гупиллар, лабларига бодраб учуқ тошган эди. Нима қилиш керак-а? У ўйлаб-ўйлаб, пири Баҳовуддинга етмиш сўм атади. Бундан юраги бироз таскин топгандай бўлди-да, яна чўзилди...

Бояги даҳшатлар ҳолва экан: кўзлари машъаладай ёниб турган ўша ҳўкиз Қулмуродни тағига босиб, темир туёқлари билан исканжага олармиш:

— Диёнат борми сенда?! Наинки, «бозор иқтисодиётини ўйлаб топгандан ўргилай» деб, ҳам хўрдадан, ҳам бурдадан ураверсанг! На тошинг тўғри, на нархинг барқарор! Бетовфиқ!!

— Тавба қилдим!

— Барибир жонингни оламан!

— До-од! Ким бо-ор!

Қулмурод кўзини очиб, безгак хуруж қилгандай юриб чироқни ёқди, хоналарига бир-бир кўз югуртирди, кўчага, ҳовлига қаради: ҳаммаёқ сокин. У ўтириб олиб, китоб ўқишга тутинди, лекин кўзига ўша баҳайбат ҳўкиздан бошқа нарса кўринмади. Қулмуроднинг ўпкаси тўлиб, оқ қоғоз устига чак-чак кўз ёши тўкиларкан, ўзидан ўзи пичирларди: «Нима бўлаяпти менга? Тушларимнинг таъбири қанақа?» — йиғи билан юраги бироз бўшагач, кўрпа-ёстиқни олиб, айвонга чиқди.

— Баҳовуддинга етти юз сўм атаганим бўлсин! — қўшнилар ҳам эшитадиган қилиб бақириб айтди у ва ёнбошлади.

...Қулмурод осмони фалакда — булутлар устида пардек учиб кетаётганмиш. Кийими бошдан оёқ-оппоқ. У ерга тушишга уринармиш-у, лекин бўйнида арқон, учи ҳўкизнинг шохига улангanмиш, уям олдинда учиб кетаётганмиш.

— Қаёққа кетяпмиз?

— Ҳарқалай жаннатга эмас! — жавоб берармиш ҳўкиз зуғум билан, — эрталаб учта эллик сўмликни тишини суғуриб бергандай қалтираб узатган оқсоқолга кўзини шамғалат қилиб туриб, қуруқ устихонни тортиб бердинг, қария қаттиқ ранжиб, қарғаганди. Ўшанинг қарғишини бажаргани олиб кетаяпман сени.

Ҳўкиз ҳаммаёқдан аланга кўтарилиб, қора тутун буруқсиб ётган жойга етганда, арғамчини бўшатиб юборди. Қулмурод бир қоп гўштдай бўлиб, жаҳаннамга тушиб борарди...

— До-о-од!!

Қулмурод ирғиб турмоқчи эди — бўлмади. У иситмада куйиб ётарди.

Маҳмуджон АБДУКАРИМОВ.

САВОЛГА ЖАВОБ

(ЯРМИ ҲАЗИЛ, ЯРМИ ЧИН)

— Бой нега камбағал, камбағал эса бой бўлолмайди?

— Бой ҳамиша ўнг томони билан ухлайди. Шунинг учун юраги эзилиб, тушида қашшоқлана боради. Ўнгида эса эс-ҳушини йиғиб олиб, янаям илдамроқ ҳаракатланади. Камбағал эса ҳамиша чап томони билан ухлаб, тушида бою бахтиёр бўлиб, ўнгида ана шунинг лаззатига кифояланиб юраверади.

— Одамзот ҳаёт билан видолашаётганда нимани англай бошлайди?

— Оддийлигини.

— Бехосдан уй ҳайвонларига забон битса, одамзотга даставвал нима деб мурожаат қилган бўларди?

— «Қўйиб юбор!» деб нола қиларди.

— Одам кўпроқ нимадан бахтиёр, рози бўлади?

— Яшаётганидан.

Мирзо ЗОКИРОВ.

Кулгининг қадрига биз ҳам етамиз,
Аскияни қойиллатиб айтамиз.

Бобонинг кулгуси армонга тўлиқ. Ўғилнинг кулгуси эса янгроқ. Барибир кулганга нима етсин!

БОРДОН БЕКОР ҲАНГОМАЛАРИ

ҚИМ ҲУКИЗ?

БОРДОНнинг қадрдони Мадазим паранг тўсатдан айнабди-қўйибди. На рўзғорга қарармиш, на уй-жойга. Доим ошхўрликда. Тўрт-бешта такасалтанг ўртоқларидан бўшамай қўйибди. Бутун рўзғор ташвиши унинг хотинининг елкасига тушибди. Бечора ҳали ош ташиган, сув ташиган, қоп орқалаган.

Иттифоқо катта бир йиғинда турмуш икир-чикирлари ҳақида гап қўзғалибди. Биров қимматчиликдан нолибди. Яна биров болаларидан миннатдор бўлибди. Яна биттаси эса аёлининг жонкуярлигини мақтабди.

Шу йиғинда Мадазим ҳам бор экан. У ўзича донолик қилибди:

— Эру хотин бамаслаҳат иш юритгани яхши. Ахир машойихлар «Эру хотин — қўш ҳўкиз» деб бекорга айтишмаганку.

Мадазимнинг кўча хандонлигидан хуноб бўлиб юрган Бордон дарров чақиб олибди:

— Тўппа тўғри! Лекин сенинг хонадонингда битта сен ҳўкизсан!

ЭНГ ЯХШИ ДАВО

ЖЎРА гажаванинг аҳволи оғирлашиб қолибди. Ҳамма қатори Бордонбой ҳам кўнгил сўрабди. Гажава оҳ-воҳ қилиб, кирган одамдан маслаҳат сўрармиш:

— Оҳ, ўламан шекилли, нима қилсам омон қолар эканман-а?

Дод-вой қилавериб ҳамманинг жонига тегибди гажава. Омон-эсон оёққа туриб кетибди ҳамки, оғзида шу сўз.

— Оҳ, узоқ яшасам дейман. Нима қилсам экан-а? Давоси бормикан-а?

— Давоси бор, — дебди Бордон.

— Эй тилингдан, айланай бекорим, — дебди гажава, — айтақол.

— Узоқ яшаш учун ўлмаслик керак! — дебди Бордон.

СЕВГИ УЛЧОВИ

— БОРДОН тоға, — дейишибди чойхонадаги йигит яланглар, — нега йигитлар фақат гўзал қизларга уйланишнинг пайидан бўлишади-я?

— Йигитларнинг ақли кўзидаю, қизнинг бор жозиба кучи жамолида бўлади, — дебди Бордон бекор.

— Нега шу йигитлар қариганда кампирининг гапини эшитмай қўяди?

— Унда чолнинг жони қулоғига, ўша гўзалнинг бор бемазалиги тилига ўтган бўлади, — дебди хўрсиниб Бордон.

ТЎННИ ОЛИБ ЧИҚ

БОРДОН тўй қилибди. Тўйда ўз қариндоши ошпаз Акмалхон дош қозонда қанддай палов дамлабди. Ҳамма кетибдику, Акмал кетмасмиш.

— Акмалхон, бирон юмушинг борми? — сўрабди Бордон.

— Энди хизмат ҳақи дегандай. Пулни олиб чиқинг.

Бордон изза бўлиб, дарҳол, санаб берибди. «Шошма сани, атайлаб қилдинг-а. Бунақа келишмовдикку! Тўёна девдингку. Ўрни келса бир боплай».

Сал ўтмай Акмалхон ҳам ўғил уйлантириш тараддудига тушибди. Бордон кулдан кириб, косовдан чиқиб хизмат қилибди. Барча маросим тугаб, тўн кияднган кийиб, киймайдиган тугунини кўтариб хайр-хўш қилишибди. Бордон эшикда қўл қовуштириб тураверибди.

— Раҳмат сизга, тоға, — дебди Акмалхон астойдил, — сиз бўлмасангиз анча қийналардим.

— Раҳматни онангга олиб кириб бер, — дебди бордон ҳам ишшайиб, — бор, менга кийгазадиган тўнни олиб чиқ. Елкам сал увушиб турибди.

ҚУЛОҒИМГА ЧАЛ

БОРДОН бекорнинг набираси мактабга биринчи синфга борибди. Ёш болага тўзим берсин, набира ташқарига чиқаман деяверип, муаллимнинг тоза тинкасини қуритибди. Ҳар сафар нимага чиқишини тўғрисини айтаверибди. — Мардонжон, — дебди муаллим, — сен мактаб ўқувчисисан, ҳадеб унақанги уят сўзларни айтаверма. Энди ташқарига чиқмоқчи бўлсанг, қўлингни кўтариб «опа, ҳуштак чаламан» дегин.

Ҳай, Мардон Бордон набираси шу куни дарслар тугагунча уч-тўрт марта «ҳуштак» чалибди.

Уйда ҳам бобоси билан бирга ухлайдиган набира кечаси ғингшиб қолибди:

— Буважон, ҳуштак чалгим келяпти.

— Жим-эй, занғар, — уришибди Бордон бекор, — яхши болалар кечаси ҳуштак чалишмайди.

Набира бироз жим ётиб, йиғлаб юборибди.

— Буважон, қаттиқ ҳуштак чалгим келяпти.

— Оббо, касофат-эй, — дебди набиранинг аҳволини ўзича тушунган Бордон бекор, — кел, қулоғимга секингина бирикки чалиб қўяқол.

ТЕПКИ

БОРДОН рафиқаси билан меҳмонга борган экан. Аёл аёл-да, уй бекасининг эгнида тўкилиб, чўғдай ёниб турган атласга ҳавас билан қарайверибди. Бека тўкис кийингани билан, бўлар-бўлмасга кулаveриб, ноўрин гапларни гапириб, бир-икки кишининг дилига қаттиқ тегибди.

Меҳмондорчиликдан қайтаётганда аёли Бордонга ичини ёрибди:

— Зўридан топибди атласни. Саккиз тепкили-я!

— Атлас саккиз тепкилик бўлса бордир, — дебди хуноби ошиб келаётган Бордон, — лекин ўзи бир тепкилик экан!

Тўплаб, қолипловчи

Темур УБАЙДУЛЛО.

Боланинг тили ширин

ТУШИБ ҚОЛАДИ

ҚУЛОҒИНИ томоғи аралаш боғлаб олган Дилшодни кўрган боғча опаси ташвишланиб сўради:

— Қулоғингга нима қилди? Нега боғлаб олдинг? Қани бир кўрсат-чи, менга.

— Тегманг опажон, рўмолни олсам, ойимларнинг гаплари тушиб қолади.

ДАМ ОЛИШ КУНИ

ЯКШАНБА куни ҳаво булут эди. Уйқудан уйғонган Дамира ойисидан сўради:

— Ойи, нега бугун қуёш чиқмади?

— Шуни ҳам билмайсизми? — ойисидан олдин жавоб берди укаси Дилшод билимдонлик қилиб. — Бугун якшанба-ку. Қуёшнинг ҳам дам олиш кунида.

Холбек ТОШЕВ.

КУНЛАРДАН БИР КУН

САБАБЧИ

УЛУҒ инглиз ёзувчиси Бернард Шоу ҳаддан ташқари семизлиги билан ажралиб турувчи кишига йўлиқиб қолди. Жуда озғин Шоуга қараб туриб семиз киши луқма ташлади:

— Кўринишингиз шундайки, сизга қараб туриб бутун Англия оч қолаяпти деб ўйлаш мумкин.

— Сизга қараб туриб эса, бу офатнинг сабабчиси шу киши экан деб ўйлаш мумкин, — жавоб берди Шоу.

АЖОЙИБ ИХТИРО

ТОМАС Эдисон доимо ажойиб ихтиролар қилиши билан ном қозонган эди. Бир куни унинг дала ҳовлисида меҳмон бўлган дўстларидан бири боғга кираверишдаги эшикнинг очилиши қийинлигидан нолиб қолди.

— Уни очиш учун бор кучимни сарф қилдим, — деди у.

— Тушунарли, — деди унга жавобан Эдисон, — Эшикни оча туриб, сиз томдаги сувқозонга ўттиз литр сув чиқардингиз.

Баҳром ТОЖИЕВ таржималари.

Олий ўқув юртларида

ТАЛАБАЛАР ЖАМҒАРМАСИ

⊙ Ҳозирги иқтисодий ислоҳотлар, хусусан бозор иқтисодиётига ўтиш даврида талабаларни ижтимоий ҳимоя қилишга муҳим эътибор берилмоқда. Яқинда республика Талабалар жамғармасининг тузилганлиги фикримиз далилидир. Бу жамғармадан кўзланган асосий мақсад нима? Шу савол билан биз жамғарма раисининг ўринбосари Ғайрат ЁҚУБОВга мурожаат қилдик.

— Жамғарма ҳозирги даврда талабалар турмушидаги қийинчиликларни ҳал этишда жуда муҳимдир. Олий таълим тизимидаги ёшларни иш билан таъминлаш, уларни илмий-марказларга жойлаштириш, маданий-маиший шароитини яхшилаш — буларнинг ҳаммаси маблағ ҳисобига бўлади. Шуни назарда тутиб, жамғарма тузишга қарор қилдик. Таъсисчиларимиз республика касаба уюшмалари конфедерацияси, Ўзбекистон Халқ демократик партияси, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, меҳнат вазирлиги ва Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Комитетидир. Биз низомимизга кўра кам таъминланган талабаларга ёрдам бериш, уларни ўқишдан бўш вақтларида иш билан таъминлаш, талабалар кредитларини ташкил қилиш, ўқитувчи-талабалар илмий марказларини ташкил қилиш ва уларнинг маданий дам олишларини яхшилашдан иборат. Шу билан бирга иқтидорли талабаларга ўз ғояларини амалга оширишда яқиндан ёрдам берилади.

— **Ишни қандай ташкил этаяпсизлар?**

— Ҳозирча катта ҳудудда, яъни институтларда иш олиб боряпмиз. Булар Андижон, Қўқон ва Самарқанд шаҳарлари олий ўқув юртлари миқёсида бўлади. Кейинчалик жойларда бўлимлар очишни режалаштирганмиз. Масалан, Андижонда бу ишга киришилди.

Ўз-ўзидан маълумки, жамғармани бойитиб бориш зарур. Бунинг учун эса ишлаш, ғайрат қилиш керак. Талабалардан иборат кичик корхоналар ташкил қилинаяпти. Турли хайрли ишлар йўлга қўйилмоқда.

Дастлабки шартномалар тузилди. Ишлар бешта асосий босқичда олиб борилади. Масалан, «Сайёҳлик»ни олайлик. Унинг вазифаси талаба-ёшларнинг маданий дам олишини, амалиётини таъминлашдир. Бу бўлим чет эллар билан ҳамкорлик қилиб, турли жойларга саёҳатлар ташкил қилади. Бошқа бўлимлар ҳам ана шу тариқа ишлайди.

Назира СОДИҚОВА.

Маданиятимиз тарихи ҳақида

ТАЛАБА-ёшларни халқимизнинг бой маънавияти ва урф-одатлари билан яқиндан ошно қилиш мақсадида олий ўқув юртларида қўшимча маърифий тадбирлар кўрилмоқда. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институтида ҳам ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Олий ўқув юртида очилган маданият назарияси ва тарихи кафедраси орқали уюштирилаётган машғулотларда ушбу масаланинг кўпгина қирралари кенг ёритилмоқда.

Кафедра олимларининг самарали изланишлари натижаси ўлароқ янги ўқув қўлланмаси яратилди. «Ўзбекистон маданияти тарихи» деб номланган мазкур қўлланмада кўпгина тадқиқотчиларнинг қимматли мақолалари ўрин олди. Ушбу китоб ўзбек маданияти тарихининг турли муҳим босқичларини ёритиш юзасидан уюштирилаётган машғулотларнинг илмий ва методик савиясини оширишда муҳим қўлланма бўлиб хизмат қилади.

Анвар ОБИДОВ.

АФАНДИ ЛАТИФАСИ

БАЙРАМ куни ичиб олган Соқи пиён Афандининг уйида меҳмон бўлибди. Ичкилик кетидан «тап босди» қилмаган экан, шекилли, дастурхонга ёзилган мева-чева, қанд-қурсни аралашига тушираётганда олма-узум солинган ликобчани туртиб юбориб, чил-чил синдирибди.

Афанди нима деярини билмай турса, Соқи пиён уни юпатган бўлиб:

— Қўяверинг, Насриддин ака, кетса арзимаган бир ликобча кетибди-да! Келаётган бало-қазо шунга урсин! — дебди.

Соқи пиён қайноқ шўрвани паққос тушираётиб, бирдан томоғига суяк тиқилиб қолибди:

— Насриддин... Насриддин ака... Ҳиқ... ҳиқ...

Афанди бамайлихотир қўл силтаб дебди:

— Ташвиш қилма, кетса арақхўр кекирдакка мендан бир суяк кетибди-да. Қўявер, келаётган ҳамма бало-қазо ўшанга урсин-а!!!

Мурод ТУРҒУНОВ.

Насрий масаллар

ҲИРС

ДАРЁНИНГ чап соҳили денгиз мавжига қараб:

— Кел жоним, сенга муштоқман, такягоҳимсан, — депти.

Ўнг соҳил ҳам интизорлик билан мавжни ўз томонга чорларди:

— Йўқ, сени ҳеч қачон қўлдан чиқармайман, мунисимсан.

Аммо икки соҳилни ҳам сув ювардию, мавжни эса ўзга ёққа олиб кетарди.

ФАНО

ХИРА пашша очкўзлик билан асалга қўнди. Қаноту оёқлари асалга чиппа ёпишди. Бу ҳолатни кўрган асалари кулди ва деди:

— Аҳволинг чатоққу, қўшни. Энди оғир кунда асални еб ётаверасан.

РАНЖ

ЧИРОЙЛИ гуллар билан безанган кўм-кўк дарахт ўз ҳуснига маҳлиё эди. Шу он ғазаб билан чангу тўзон кўтариб шамол келиб қолди. Дарахт шамолга қарата деди:

— Келақол жоним, чанг қоплаган танамни ғуборлардан тозала.

Кучли шамол эса дарахтнинг гулларини ҳам, баргларини ҳам юлиб ташлади.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ.

Аския

ГУЛМИСИЗ, СУНБУЛМИСИЗ...

ИСКАНДАР. Боғда гуллар очилипти, ҳиди ҳар ён сочилипти. Сиз шуларнинг қай бирисиз?

АЙНИДДИН. Ҳа, гуллар ранг-баранг очилган. Сиз шуларга келган булбулмисиз?

ИСКАНДАР. Айтганингизман, ака. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Ўша гуллардан яхши кўрган қизингизга берганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Гул баҳона каллаи саҳарлаб кўчага чиқиб, ўзингизни бозорга солганмисиз?

ИСКАНДАР. Ҳа, кўпчилик қадди-қомати келишган, барваста йигитларимиз ўзларини гул сотишга, мўмай пул топишга уриб кетишди. Бунақада юртимизни ким қўриқлайди деб, ўйлаганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Ҳарбийдан чақирув қоғози келганида «Бу уйда эркаклар йўқ!» деганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Очиғини айтинг, юрт иши учун ўғил бола бўлиб, уйдан кўчага чиққанмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Унақа инкубатордан чиққан жўжанинг қилиғини қилманг! Ўзингиз тўртта йигит билан улфатчилик қилганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Ҳарбий хизматга кетгунча, бирор марта этик билан сув кечганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Кўрмаган экансиз-да, нечта этикнинг жағини ажратганман. Биз чойхонага чиққанда, сиз уйда тухум илитиб ютганмисиз?

ИСКАНДАР. Нима қилай, чумчуқ отай десам, рогаткамни олиб қўярдингиз. Сиз ҳам ҳеч бўлмаса, «ТИР»га бориб, бирорта қушнинг кўзини нишонга олганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Хизматга бориб, қўлингизга милтиқми, автоматми ушлаганмисиз? Ёки қурувчи бўлиб, белкурак, лом кўтариб юрганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Дала машғулотига олиб чиқишганда «ичим оғрияпти» деб, баҳона қилиб ётганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Навбатчиликда турганингизда, старшина хабар олгани борганда, лалайиб, оғзингиздан гапингизни туширганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Командиримизнинг: «Аскар доим эгарланган отдек бўлиши керак»! деган гапини эшитганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Ҳа, эртасига зарядка пайтида: «Ўртоқ командир! Мен камаримни тополмадим, картошка тозалашга борсам, майлими?» деганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Онам ўн беш сўмлик патирни тишлатиб: «Ой бориб, омон кел, тўйингни кўрай», деб кузатганларида, «Бир гап бўлар» деганимни билганмисиз?

АЙНИДДИН. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Ҳозир қизлар совчи келганда: «Армияга борган эканми?» деб суриштиришади. Умуман, бирор тайинли ҳунарнинг думидан ушлаганмисиз?

ИСКАНДАР. Гулмисиз, сунбулмисиз, райҳонмисиз, жамбилмисиз? Бизни хизматга кузатишаётганида: «Қайтиб келсак, ҳамма ишни ўз қўлимизга оламиз!» деб ваъда берганимизни эшитганмисиз?

АЙНИДДИН. Мана, мустақил давлат бўлдик. Ҳамма умид миллий армиямиздан. Халқимизнинг тинчлиги, осойишталиги, фаровон ҳаёт кечириши бизга ишониб қўйилганини чин қалбдан ҳис қилганмисиз?

Айниддин ЗАЙНИДДИНОВ,
Искандар РАҲМОНОВ.

Диққат, янгилик!

ТОШКЕНТДА «ДЎСТЛИК—93» БЕЛЛАШУВИ БЎЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН истиқлоли республикамизда спортнинг ривожланишига ҳам кенг замин яратди. Тошкентда футбол бўйича ногиронлар ўртасида жаҳон кубоги ва «Тошкент кубоги» учун [illegible] 1993 йили эса Тошкентда «Дўстлик—93» номли спорт мусобақалари бўлиб ўтади.

— 1957 йилдаёқ Ўрта Осиё минтақаси спортчилари ўз кучларини Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари спартакиадаларида намоён қилардилар, — дейди [illegible]

«Дўстлик—93» мусобақаларининг [illegible]

«Дўстлик» ўйинлари якунлангач эса, миллий спорт турлари фестивалини ўтказиш кўзда тутилмоқда. [illegible]

[illegible] Осиё ўйинларига [illegible]

— Яқинда Минск шаҳрида қайтдингиз. Айтингчи, Беларусь пойтахтида спорт соҳасидаги қандай масалалар ҳал этилди?

— Минскда, ҳеч муболағасиз бугунги кунда катта [illegible] транспорт ва озиқ-овқат харажатларини ўзлари кўтаришади. Ўйинларни ўтказадиган республика эса спорт иншоотларининг ижарасини, меҳмонларга барча шарт-шароитлар яратиб беришни ўз бўйнига олади. Бу демакки, болалар спортининг келажак истиқболлари умидбахш.

Даврон НУРМАТОВ суҳбатлашди.

Шахсий фикр

ТОЗА ҲАВО— ТАНГА ДАВО

ТОШКЕНТ 2 миллиондан зиёд аҳолиси бор жаннатмакон ва гўзал шаҳардир. Бу фикрни ҳар хил фестивалларга келган меҳмонлар, узоқ йиллик айрилиқдан сўнг ғарибликда дунё кўриб, юртимизга ташриф буюраётган собиқ ватандошларимиз ҳам таъкидламоқдалар. Шундай сўлим шаҳарда аҳолисининг соғлом ва тетик яшаши учун инсон организмида модда алмашинувининг бош манбаи бўлган соф ҳаво зарур. Аммо, кейинги пайтларда соғлиқнинг бош гарови бўлган мусаффо ҳаво ва кўркам табиатга зарар келтирувчи шундай воқеаларга гувоҳ бўлаяпманки, буларнинг олдидан кўз юмиб ўтиб бўлмайди. Авваламбор олтин куз шарофати билан дарахтлардаи тўкилаётган сап-сариқ баргларни жойларда ёқиш ҳолларига эътиборни қаратмоқчиман. Баргнинг ёниши жараёнида қанчадан-қанча кислороднинг сарф бўлишини бугун мактаб ўқувчилари ҳам билади. Ундан ташқари ёниш жараёнида кўп миқдорда инсон саломатлиги учун хавфли бўлган исли газлар атмосферага тарқалади. Бу ҳолга дуч келганда мен фаросатсиз одам хазон ёқади дейман.

Илгариги вақтларда куз келиб дарахтлар баргини ерга ёйганда хазонларни йиғиб, қуритиб, қишга ғамлаб қўярдик. Қиши билан молчорвага озуқа бўлгучи эди. Ҳозир шаҳарликлар хонадонида қанчалаб қўй, эчки, сигир-бузоқ бор. Емхашак қимматлашиб кетган маҳалда бу айни муддао бўлур эди. Менимча бу ишда кўп қаватли уйда турадиганлар ноябрь ойларида 2—3 бор шанбалик ҳашарлар ўтказсалар бу барглардан халос бўлардилар. Ачинарли томони шундаки, баъзи маҳаллаларда ҳам оммавий ёқиш ҳоллари рўй бермоқда. Бу ҳақда қатъий чора кўриш керак деб ўйлайман.

Кейинги гап Акмал Икромов районидаги Усмон Юсупов кўчасидан ўтган Катта Бўзсув кўприги ёнидаги ахлатхона ҳақида бўлади. Қизиги шундаки, бу ахлатхонанинг бир томони «Тез ёрдам» шифохонасига, бир томони сил касаллиги институтига, яна бир томони онкология шифохонасига туташган. Бу шифо маскани раҳбарлари ёнларидаги соғлиққа зиён бўлган бу катта ахлатхонага қандай қарашаркин? Наҳотки бу районда зарарли ва хавфли бетартибликнинг олдини оладиган мутасадди ташкилот бўлмаса?

Шаҳримиз ҳавосини бузаётган яна бир манба пойтахтдаги автомобилларга бензин ва мой қуювчи колонкаларнинг кўзбўямачилиги бўлмоқда. Улар нимани исташса шуни қилишмоқда.

Яқинда ўғлим билан машинамизга бир колонкадан бензин қуйдирдик. Бензин идишга қуйилаётган вақтидаёқ кўпириб кетди. Машинанинг тортиш кучи кескин пасайди. Натижада орқадаги мўридан тутун шунақанги бурқсиб чиқди-ки, асти қўяверасиз. Бу бензин аралашмасидан чиққан тутун соф ҳавони заҳарлаши муқаррар.

Агар юқоридаги муаммоларни мутасадди ташкилотлар, жамоатчилик ўз қўлига олса жаннатмакон ва гўзал пойтахтимизда мусаффо ҳаво тикланади ва сақлаб қолинади.

Қобил ОДИЛОВ,
уруш ва меҳнат фахрийси.

Шаҳримизда спортнинг оммавийлашиб бораётгани қувонарли ҳолдир. Ўсмирлар дарсдан бўш пайтларида стол тенниси, гимнастика, сув тўпи, шахмат, шашка бўйича турли клубларда ўз маҳоратларини оширмоқдалар. Ҳозир шаҳримизда айниқса шарқ яккакурашининг у-шу, таэквандо, каратэ, айкидо турлари кенг ривожланган. Унда жуда кўп ёшларимиз кураш сирларини ўрганиш билан бирга шарқ фалсафасидан ҳам таълим олмоқдалар. Қизиғи шундаки, шарқ яккакураши машғулотларида ўғил болалар билан бир қаторда қизлар ҳам фаол шуғулланмоқдалар.

СУРАТДА: «Тошсельмашчи» спорт клубида дзю-до бўйича машғулот пайтида.

Андрей Пишненко сурати.

Маданият масканларида

КЎПЧИЛИК МИННАТДОР

ЛУНАЧАРСКИЙ номли маданият уйи Мирзо Улуғбек районидаги энг намуналилардан бири ҳисобланади. Мазкур маскан фаолиятидан кўпчилик миннатдор бўлмоқда. Бунинг боиси бор, албатта. Бу ерга қачон ташриф буюрманг, ҳамиша гавжум.

Маданият уйи қошида бичиш-тикиш, мусаввирлик, ўймакорлик тўгараклари, инглиз тилини ўрганиш, радио-техника курслари ишлаб турибди. Булар ичида айниқса тикувчилик курси ҳақида алоҳида гапириш мумкин. Бунда 60 нафардан ортиқ чеварликка қизиққан қиз-жувонлар таълим олишмоқда. Малакали мутахассис Шоира Исроилова машғулотларнинг пухта, самарали бўлишига эришаяпти.

Бундан ташқари маданият уйининг «Гулшан» халқ ашула ва рақс, «Гулшан» вокал-чолғу дасталари, «Нола» ва «Тўрғайжон» болалар гуруҳлари ҳам фаолият кўрсатишмоқда. Айни кунларда бу жамоалар янги концерт дастури тайёрлаб, район, қолаверса шаҳардаги ишлаб чиқариш корхоналари, маҳаллалар, ўқув масканлари, ҳарбий қисмлар, касалхоналарда ижро этишяпти. Шунингдек, дам олиш кунлари маданият уйида ранг-баранг томошалар намойиш қилинаётир. Кичкинтойлар «Эртаклар ороли»да меҳмон бўлиб, мириқиб мультфильм томоша қиладилар.

Четдан қараганда ҳамма ишлар жойидагa ўхшайди. Лекин муаммолар ҳам бор. Маданият уйи ходимларини ташвишга солаётган нарса дасталар учун кийимлару чолғу асбобларининг сотиб олинишидир. Яна бир томони, истеъдодли ёшларни бадиий ҳаваскорлик жамоаларига бирлаштириш қийин кечаяпти. Шунга қарамай рақс ўқитувчиси Ирина Жарикова ва «Гулшан»нинг бадиий раҳбари Собир Жумаевлар ишларни жонлантириш учун бор маҳоратларини аямаяптилар.

Назира ҚУРБОН қизи.

Киши ўз саломатлигини муҳофаза қилиши, шунингдек тана аъзоларининг тузилишини билиши муҳимдир. Шу ўринда пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган тиббиёт музейида ибратли ишлар амалга оширияпти. Тиббиёт музейининг директори Абдукарим Усмонхўжаев бизга қуйидагиларни гапириб берди:

Инсон умрининг сир-асрорлари

ЖОНЛИ КЎРГАЗМА

— Музейимиз асосан икки бўлимдан иборат. 24 хонанинг ҳар бирида тиббиётнинг ўзига хос жиҳатлари, шифокорларимизнинг турли даврдаги фаолиятлари акс эттирилган. Масалан, биринчи бўлимда шахсий ва умумий гигиенага оид кўргазмалар ўрин олганини айтиб ўтиш зарур. Асосий мақсадимиз жамиятимизда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш экан, бу вазифанинг қандай бажарилаётганини кўрсатиб беришга ҳаракат қиляпмиз. Кўргазмаларни томоша қилишга турли тоифадаги одамлар, мактаб ўқувчисидан тортиб билим юртлари, тиббиёт институтлари талабаларигача ташриф буюришяпти.

Иккинчи бўлим эса Ўзбекистонда табобатнинг юксалиш тарихига бағишланган. Тиббиётнинг бугунги кунгача бўлган барча ютуқлари ҳамда келажак режалари намоён қилинган. Мазкур бўлимга кўпроқ шифокорлар малакасини ошириш институтида таълим олаётганлар келишяпти. Улар кўргазмалар орқали кўп нарсалардан хабардор бўлиб, музейимиз Ўрта Осиё бўйича энг бсй муассасалардан бири эканлигига ишонч ҳосил қилишяпти. Масалан, бизда Германиядан келтирилган шиша одамгача бор. Бу кўргазмага ўрнатилган махсус чироқлар ёнганда тана аъзоларининг барча функцияларини кўз олдингизда яққол намойиш қилади. Ходимларимиз инсон танасининг нафақат анатомик тузилиши, балки физиологик хусусиятлари тўғрисида ҳам батафсил гапириб беришади.

Шу нарсани қувонч билан таъкидлаш керакки, республикамиздаги тиббиётга оид кўплаб материаллар, ҳўжжатлар шу ерда жамланган. Янгиликлардан ташриф буюраётганларни хабардор қилиб бориш мақсадида вақти-вақти билан эскирган кўргазмаларни алмаштириб турамиз.

Ҳозирги пайтда атроф-муҳитнинг ифлосланиб кетгани инсон саломатлигига ўз таъсирини кўрсатмоқда. Завод-фабрикаларнинг чиқиндилари, қишлоқ хўжалигида қўлланиладиган турли хил пестицидлар киши аъзоси учун ниҳоятда зарарлилиги ҳеч кимга сир эмас. Шуни била туриб айрим раҳбарлар саломатликни муҳофаза қилишга етарли эътибор беришмаяпти. Ходимларимиз томонидан экология ва саломатлик ҳақида тўлиқ тушунча бериб борилаётгани айни муддао бўляпти, деб ўйлайман.

Яна бир нарса. Бизнинг музейимиз ҳамшаҳарларимизга бепул хизмат кўрсатаяпти. Жонли кўргазмаларни томоша қилишни истаган киши ҳафта давомида бемалол ташриф буюриши мумкин.

Султонмурод УМАРОВ.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ҚАЛИН УЧУН... СУВ

ҲИНДИСТОН деганда жазирама юрт кўз ўнгимизга келади. Чиндан ҳам бу ажойиб мамлакатнинг шимоли-ғарбий районларида қурғоқчилик абадий ҳукмрондир. Чучук сув бу ерда олтиндан ҳам азиз, қимматли. Чунки дарёлар, кўллар, қудуқлар, хуллас, жамики сув ҳавзалари қуриб қолган. Ушбу районлардаги сувни темир йўлда, улкан цистерналарда ташиб келтирилади. Сув ташувчи машиналар ҳар куни ўнлаб қишлоқларни бир бор айланиб чиқади, киши бошига бир неча литрдан сув улашилади. Қўлдан берганга қуш тўймаса ҳам начора...

Сувнинг азизлигини исботловчи яна бир далил бор. Жўнагади шаҳрида (Гужарат штати) яшовчилардан бири ғаройиб қарор қилди. Куёвнинг ота-оналари қизнинг ота-онасидан қалин учун (қалин Ҳиндистонда жуда қиммат) тоза сув сўрашди. Келин бечоранинг хонадони куёв тўранинг уйига ёмғир мавсуми бошлангунга қадар кунига икки бочка сув етказиб бериб турди.

ҚАЛДИРҒОЧЛАР ҚАЕРДА ҚИШЛАЙДИ?

ТАИЛАНДНИНГ пойтахти Бангкокдаги қушлар клуби неча ўн йиллардан бери қанотли жонзотларнинг яшаш тарзини синчиклаб ўрганиб келади. Маълум бўлишича, қушлар Бангкокнинг энг сершовқин, м а ш и н а ҳ а м д а пиёдалар қатнови жуда тиғиз бўлган марказий кўчаси Силом Риломроудни яхши кўришар экан. Кечқурун чироқлардан чарақлаб кетадиган бу шоҳкўчанинг икки четидаги симёғочлар, дарахтлар, симлар, уйларнинг пештоқлари қушлар билан «обод» бўлади. Хусусан Сибирдан бу ерга қишлаш учун келган қалдирғочлар шу кўчадан қўним топишар экан. «Қушлар клуби» азалдан ҳар йили февраль ойининг иккинчи жумасида қалдирғочларни санашади. 1987 йилда қалдирғочлар 300, 1989 йилда эса 210.000 тага чиққан эди.

«Қушлар клуби» шаҳар ҳокимиятига ўзига хос норозилик билдирди. Сабаби оддий: Силомрауд кўчасидаги электр ва телефон симларининг 75 фоизи ер остидан ўтказилди. Клуб: «Ушбу иш зарарли, Сибирдан келган қалдирғочлар «уйсиз» қолиши мумкин, демоқда. Қушшуносларнинг кўпчилиги эътироз билдиришди: улар сал жануброкдаги симлардан «квартира» олиши мумкин. Клуб аъзолари эса тажанг: буни келгуси йил қиши кўрсатади. Қани, «сибирликлар» бунга кўнишармикан!..

ШАОЛИННИНГ УМРИ БОҚИЙ

ХИТОЙНИНГ олис Сушань тоғлари этакларига жойлашган Шаолин ибодатхонасини бугун жуда кўпчилик билади. Шаолиннинг бунчалар шуҳрат топиши қўрқмас роҳибларнинг саргузаштлари ҳақидаги бадиий фильмларнинг «хизмати» албатта. Энг ажойиб роҳиблар қуролсиз, якка ўзи кўплаб душманларга бас кела олади. Бу шарқда машҳур бўлган кураш услуби у-шунинг шарофати, албатта.

Бугунги кунда ибодатхонанинг асосий даромади хорижлиқ сайёҳларнинг чўнтагида. Ибодатхона ҳовлисидаги жанговар ҳолатда қотиб турган, лойдан ишланган 200 монах ҳайкаллари қаршисида хорижлик сайёҳлар уймалашгани уймалашган. Ҳатто уларга қараб машқ ҳам қилишади. Ибодатхона қошидаги у-шу мактабида қисқа сабоқ ҳам олишади.

«Минг Будда» ҳайкали жойлашган залда ўтказилаётган у-шу сабоқлари анча-мунча зарар ҳам келтирмоқда. Сабоқчилар Шаолиндан эсдалик сифатида ҳайкалдан бир бўлакбир бўлак ушатиб олиб кетишмоқда. Жуда зийрак қўриқчилар ҳам доғда қолишмоқда. Начора, кураш маълум маънода қурбон ҳам талаб қилади.

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлади.

Биласизми?

ХОРИЖДА ТИЛАНЧИЛИК—ЖИНОЯТ

ҲИНДИСТОН ҳукумати пойтахт Деҳлида тиланчилик қилишни жиноий иш деб ҳисоблашга қарор қилди. Шу муносабат билан тегишли қонун лойиҳаси ҳам ишлаб чиқилди. Қонунга кўра тиланчилиқ билан шуғулланувчиларга олти ойдан икки йилгача қамоқ жазоси берилиши мумкин.

Деҳлининг бирор жойи йўқ-ки, тиланчилар бўлмаса. Улар кўпинча асосан ҳашаматли меҳмонхоналар, гавжум чорраҳалар, бозорлар, мачиту ибодатхоналар олдида йиғилиб тиланчилик билан кун кўрадилар. Уларнинг кўпчилиги оғир касалликларга мубтало бўлган хасталар, ногиронлар ва моховларни ташкил қилади. Тиланчиларнинг баъзиларида жисмнинг баъзи аъзолари ҳам йўқ бўлади. Улар шу билан ўткинчиларнинг диққат-эътиборини ўзларига тортадилар. Уларнинг орасида болалар ҳам бўлиб, жулдур кийимларда юришади. Чорраҳаларда мотоциклу автомашиналар тўхташи билан улар пул ёки бирор-бир озиқ-овқат олиш учун қўлларини чўзиб, у машинадан бунисига чопиб юрадилар.

Бу шаҳар ҳуснига доғ бўлиб тушмоқда. Бунга чек қўйиш мақсадида ҳукумат янги бир қонун лойиҳасини ишлаб чиқди ва унга асосан Деҳли ва мамлакатнинг баъзи бир шаҳарларида гадойчилик жиноий иш деб ҳисобланади. Расмий кишиларнинг фикрича, бу қонунни қўпол равишда бузувчиларгина қамоқхоналарда сақланади, аммо гадойларнинг асосий қисми мусофирхоналар ёки махсус марказларга юборилади.

Бу билан ҳукумат очиқдан-очиқ гадойчиликка қарши кураш олиб бормоқчи. Унинг фикрича, Деҳлида жорий қилинадиган бу қонун мамлакатнинг бошқа жойлари учун намуна бўла олади. Аммо қийинчилик жойи шундаки, Деҳлидаги мусофирхоналар ва қамоқхоналар ана шундай одамлар билан тўлиб ётибди. Шунинг учун кўпгина шарҳловчиларнинг фикрича авваллари бу масалага ҳукумат томонидан етарлича ва атрофлича эътибор берилмаган. Янги қонун шу сабабли ғайриинсоний бўлиб қолди. Улар ҳукумат қамоқхоналарини бу бадбахт кишилар билан тўлдириш ўрнига ижтимоий ҳаётни яхшилаш лозим, деб уқтирмоқдалар.

(«Садо», Би-Би-Си радиостанциясининг эшиттиришлари асосида).

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

СОТИЛАДИ

● Иссиқхоналар учун «Гулқанд» навли помидор кўчатлари сотилади. Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Ипакчи кўчаси, 38 «а» уй. 34, 64, 87, 116-автобусларнинг «Ипакчилик институти» бекати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ СИЗГА ЭРКИН МУОМАЛАДАГИ ВАЛЮТАНИ НАСИЯ (кредит)ГА ОЛИШ ИМКОНИЯТИНИ ЯРАТАЖАГИНИ БИЛДИРАДИ

Ривожланиш ва қайта тиклаш Европа банки насия йўналишининг очилишини кутиш муносабати билан Республика ташқи иқтисодий фаолият миллий банки Ўзбекистонда хусусий тадбиркорликни ривожлантириш мақсадида Европа ривожланиш ва қайта тиклаш банки насия йўналишлари юзасидан лойиҳалар мажмуини шакллантириш ишини бошлади. Мазкур танловда қатнашиш ниятида бўлганлар Миллий банкнинг инновация бўлимига ўзларининг самараси ва сарфланган харажатларни қоплай олиши аниқ ҳисоб-китоб қилинган инвестицияга оид лойиҳаларини топширишлари лозим.

ТАНЛОВГА ФАҚАТ ХУСУСИЙ МАБЛАҒИ БИЛАН ҚАТНАШАДИГАН ТАШКИЛОТЛАР ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ

Бизнинг манзилгоҳ: 700047, Тошкент шаҳри, Охунбобоев кўчаси, 23-уй. 4, 5, 6-хоналар.
Телефонлар: 33-07-63, 33-74-34, 33-70-92.

ТАШКИЛОТ
АВТОСЕРВИС УЧУН
ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ:

«ЭЛДИС — 1010, 1200» мувозанатлаш дастгоҳлари;

енгил автомобиллар учун кўтаргичлар;
ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;
шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш;
электр вулканизатор;

«Қастрол», «САЕ» фирмаларида чиқарилган автомобиль мойлари ва бошқа ускуналар.

МАНЗИЛИМИЗ: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

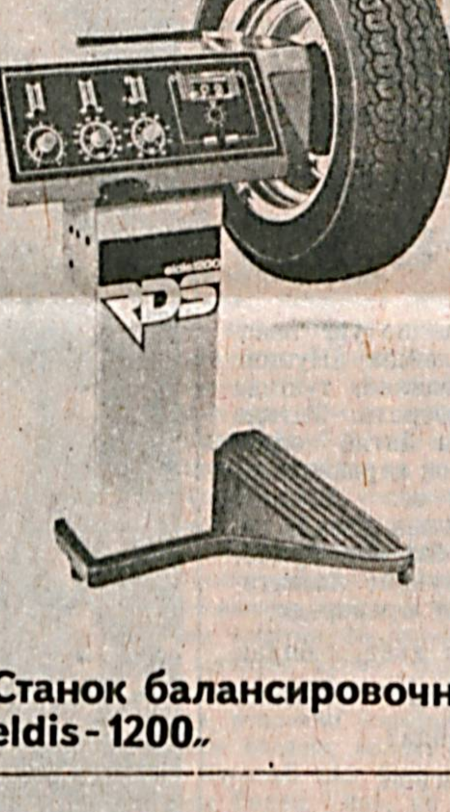

Станок балансировочный „eldis-1200"

Акционерлик жамиятлари, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари диққатига!

ТОШКЕНТ ПОЛИГРАФИЯ КОМБИНАТИ

турли акциялар, гувоҳномалар ва дипломлар, нафақа дафтарчалари, банк ва ҳисоб-китоб ҳужжатлари, ташриф карточкалари, таклифнома, табрикнома, корхонанинг шахсий (фирмали) варақаларини ва бошқа босма маҳсулотларини тайёрлаб беради.

Юқорида номлари келтирилган маҳсулотларни тайёрлаб бериш учун Тошкент полиграфия комбинати махсус қоғоз ва бошқа материалларга эга.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: 44-38-93, 44-54-04, 44-37-92, 44-34-01.

АЗИЗ ВА МУҲТАРАМ БИРОДАРЛАР!

«Туркистон-Аль-Халави» халқаро компанияси Жидда, Макка, Мадина шаҳарларига бир ҳафталик сафарга

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Дилида сафар истаги бор биродарларимиз 41-12-42, 41-24-20 рақамларига қўнғироқ қилишлари ёки Тошкентдаги «Ўрда» бекати, Анҳор бўйи кўчаси 4-уйга ташриф буюришлари мумкин.

Ҳамиша хизматингизга ҳозир:

«ТУРКИСТОН — АЛЬ—ХАЛАВИ» ХАЛҚАРО КОМПАНИЯСИ.

ТЕАТР

А. НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/XI да Дилором (премьера), 27/XI да Боғчасарой фаввораси.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/XI да Биллурдаги доғ, 27/XI да Афандининг беш хотини.

Тошкент шаҳар ҳокимияти Ички ишлар бошқармасининг раҳбарияти ва жамоаси ички ишлар органларининг фахрийси, милиция полковниги **Обид Орипович МУҲАМЕДОВ**нинг вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

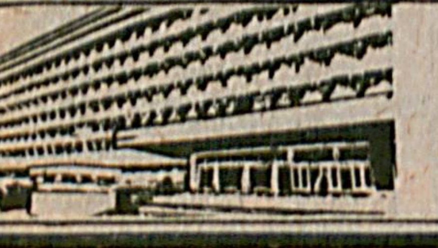

Тошкент оқшоми

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаатчилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.20. ⊙ Буюртма Г—459 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10